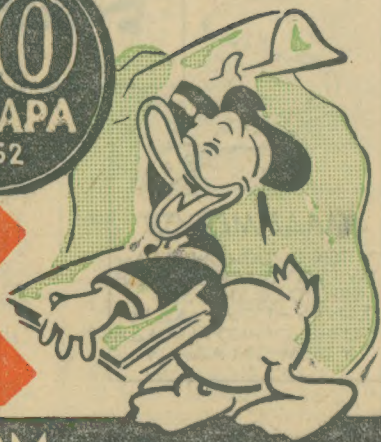

ФЛАШ ГОРДОН

ЗНАО САМ
ДА ЋЕ БИТИ
ТАКО НЕШТО...
ПОУЧНЕ ПРИЧЕ
ЗА ДЕЦУ!

РЕКАО САМ ДА
МОЖЕТЕ ИМАТИ
УЗБУЂЕЊА И БИТИ
КОРИСНИ!

КОРИСНИ?
ЗАШТО КАД ЋЕ
СВЕТ ДА СЕ ЈЕДНОГ
ДАНА РАСПАДНЕ
НА АТОМЕ!

ТО ЈЕ ОПАСАН
ЗАДАТАК! И ЈА
ВАМ НЕЋУ
ЗАМЕРИТИ АКО
ОДБИЈЕТЕ!

У РЕДУ,
ГОРДОНЕ!
АЛИ, ПОД
ЈЕДНИМ
УСЛОВОМ!

ПРИХВАТИЋУ
СЕ ТОГА ПОД
ЈЕДНИМ
УСЛОВОМ!

ГОВО-
РИ,
ЗИНО!

ЧУО САМ ДА СИ ВАН
ДУЖНОСТИ, ГОРДОНЕ... НЕ-
ОГРАНИЧЕН ОДМОР
ИЛИ ОДСУСТВО... ПА?

СТУПИЋУ У ТУ
САМОУБИЛАЧКУ
БРИГАДУ... ПРВИ
ПОСЛЕ ТЕБЕ!

ХА! ШТА
САД КА-
ЖЕТЕ,
ГОРДОНЕ-
НЕ?

ХОЋЕТЕ ЛИ И ВИ
СА ЗИНОМ АКО
СЕ ЈА ПРВИ
ПРИЈА-
ВИМ?

АХА ФЛАШЕ!
ВИ СТАЛНО
ПРИЧАТЕ
ШТА ЈЕ
ДОБРО ЗА
НАС!
А ВИ?

МОМЦИ, ПУТНИЧКА РАКЕТА
ПОНЕЋЕ НАС СВЕ ЗАЈЕДНО!
ЧИМ ОСТАВИМО РЕУ У
БОЛНИЦИ, КРЕЊЕМО
СВИ НА МЕСЕЦ...
ДА СЕ ЗАЈЕДНО
ПРИЈАВИМО!

ПОНЕКАД ТРЕБА
УМЕТИ БУТАТИ!

НА ТО ЈЕ ТРЕ-
БАЛО РАНИ-
ЈЕ ДА
МИС-
ЛИШ!

ФЛАШ ГОРДОН
КОСМИЧКОЈ
БОЛНИЦИ!
ИМАМО НА
БРОДУ ЈЕДАН
ХИТАН
СЛУЧАЈ!

НЕДОСТА-
ЈАЋЕТЕ
МИ,
ФЛА-
ШЕ!

СРЕЊНО, РЕА!
ДОКИ ЋЕМО
ДА ВАС ПО-
СЕТИМО!

ДО ВИ-
ЋЕЊА,
МОМЦИ! И
ПАЗИТЕ ДА
СЕ НЕ ОБРУ-
КАТЕ!

СЛЕДЕЋА СТАНИЦА НАМ
ЈЕ МЕСЕЦ И КОСМИЧКЕ
КОНСТРУКТОРСКЕ БРИ-
ГАДЕ! САМО, ИЗГЛЕ-
ДАТЕ МИ НЕШТО
ПОКИСЛИ... ДА СЕ
НИСТЕ ПО-
КАЖАЛИ?

У ОВОМ БРОЈУ: Слейи
водич кроз шундру. Весела
вршешка. Уклеши ранч.
Бомбарда или шой. Анејдо-
ше. Како се сам насликао.
Укршшене речи. Сишне
бесши и занимљивости.

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПРВЕ ЧАШЕ

Све до 18. века људи
су употребљавали нај-
различитије посуде за
испијање разних течнос-
ти али се стаклена ча-
ша нигде не помиње.
Скромнији грађани у-
потребљавали су дрве-

не или металне пехаре,
али то посуђе није сме-
ло да стоји на столу.
Чапар или буре с ви-
ном налазило се у углу
у дну собе и сваки гост
је сам себи пунио пе-
хар кад би ожеднео.
Тек у време Луја XIII
у Француској се поче-
ла употребљавати стак-
лена чаша. И чаше су
лакеји додавали гости-
ма — оне такође нису
смеле да стоје на сто-
лу. Тек крајем 18. века
у Италији је заведена
мода да се стаклене ча-
ше употребљавају и
стављају на сто.

ЗА ЗАРАВИЦУ

У раздобљу од 1732.
до 1750. године у Не-
мачкој су, у издању
Седлера, објављена 64
тома „Велике енциклопе-
дије свих наука и умет-
ности“. У тој енцикло-
педији чланак о здра-
вицама заузима 38 сту-
баца ситно штампаног
текста.

НА ЗНАЊЕ...

Општински добошари
били су веома важне
личности у време када
новина још није било
или кад оне нису сти-
зале у сва насеља. Зву-
цима свог добоша (по-
негде се уместо добо-
ша употребљавала кле-
петуша) општински би-
рови окупљали су ста-
новнике свог насеља да

би им саопштили важ-
није новост и наређе-
ња. У многим забаче-
ним насељима служба
добошара и данас по-
стоји.

МЛАДЕ МЕДУЗЕ

У ПЕРСИЈСКОМ ЗАЛИВУ ПУТУЈУ ПОВЕЗАНЕ ЧВРСТО ЈЕДНА ЗА ДРУГУ — ПОНЕКАД И ПО НЕКОЛИКО ХИЛЈАДА У ЈЕДНОМ ЛАНЦУ

НАЈНЕОБИЧНИЈЕ ВЕРЕНИШТВО НА СВЕТУ

ДЕВОЈКА ИЗ АФРИЧКОГ ПЛЕМЕНА МУТУСИ НОСИ СВОГ БУДУЋЕГ МУЖА У УПРТАЦИ НА ЛЕДИМА! ЖЕНА ЈЕ ОБИЧНО СТАРИЈА ОД МУЖА 10 ГОДИНА А РОДИТЕЉИ ИХ ВЕРЕ ДОК ЈЕ ОН ЈОШ БЕБА!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ГРБ МЛЕТАЧКЕ РЕПУБЛИКЕ

БИО ЈЕ ЛАВ СВ. МАРКА КОЈИ ЈЕ ДРЖАО ОТВОРЕНУ КЊИГУ НА КОЈОЈ ЈЕ ПИСАЛО: „МИР С ТОБОМ, МАРКО, МОЈ ЈЕВАН-ЂЕЛИСТЕ“. АЛИ, ТОКОМ 8 ВЕКОВА УВЕК КАД БИ ВЕНЕЦИЈА РАТОВАЛА НА ГРБУ БИ БИЛА ЗАТВОРЕНА КЊИГА А ИЗНАД ЊЕ МАЧ!

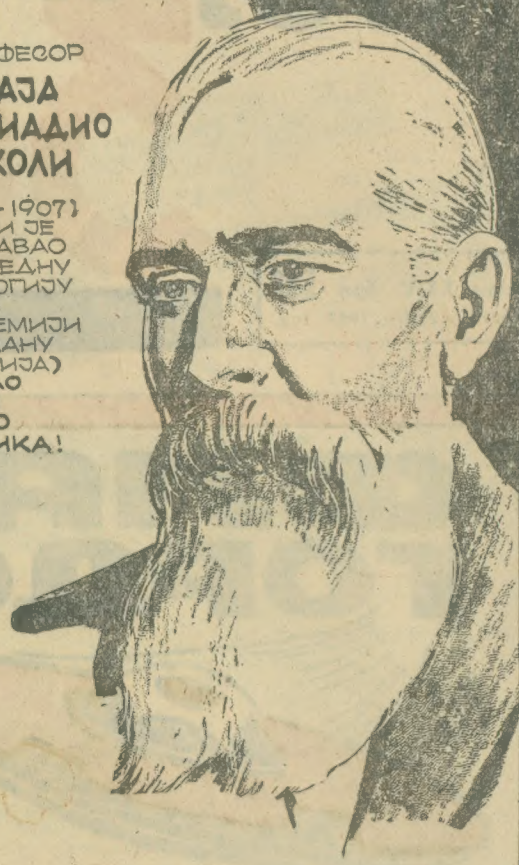

САХАТ КУЛА

У АМАТРИКЕУ, У ИТАЛИЈИ, ЗАКЛАТИ СЕ СВАКИ ПУТ КАД ЧАСОВНИК ПОЧНЕ ДА ОДБИЈА САТЕ — ОДСТУПАЈУЋИ ОД ВЕРТИКАЛЕ ЗА 40 САНТИ-МЕТРА

ПРОФЕСОР ИЗАЈА ГРАЦИАДИО АСКОЛИ

(1829 — 1907) КОЈИ ЈЕ ПРЕДАВАО УПОРЕДНУ ФИЛОЛОГИЈУ НА АКАДЕМИЈИ У МИЛАНУ (ИТАЛИЈА) ЗНАО ЈЕ 300 ЈЕЗИКА!

КАМЕНИ КЛОВН

ЗАЛИВУ РИО, У БРАЗИЛУ, ВАЖАРСКО ЈЕ ДЕЛО ПРИРОДЕ

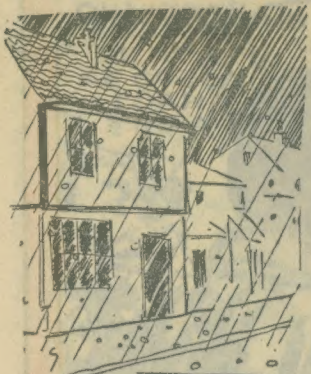

ОД НАЈМАЊЕГ ДО НАЈВЕЋЕГ

ПТИЦЕ

Забележено је да је једна ластва са тачкастим репом (Choeura caudata) прешла 1941. године у планинама Кашар у Асему (Индија), 3,22 км брзином од 353 километра на час. Ова птица је вероватно најбрже живо биће и има температуру тела 44,7°.

Проверена максимална брзина једне птице не прелази 150,55 км а њу је постигао

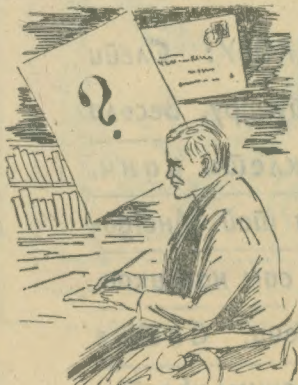

ГРАД

Најтежи град на свету падао је у Стразбуру за време једне жестоке олује 1. августа 1958. године: овално грумење било је тешко 972 грама. Грудва града тежа од 2 килограма примећена је у Казорби у Шпанији, 15. јуна 1829. године али то свакако није био један комад већ више њих који су се при падању следили. У Казахстану у СССР 1959. године је такође виђен један грумен од 2 килограма.

НАЈКРАЋА ПИСМА

Прича се да је издавач дела Виктора Игоа (1802—1885) једном, пошто је славни писац закаснио да му пошаље свој

ЛЕПТИР

Најосетљивије чуло мириса у природи има мужјак-леп-тир (Bombus mori) који може да открије присуство жен-ке на раздаљини већој од 11 километара.

ИЗБАЦИВАЊЕ ИЗ ТОПА

Највећа раздаљина на ко-ју је једно људско биће из-бачено из топа износи 47,25 метара. Ово јуначко дело из-вршено је априла 1959. годи-не у Барнум-циркusu у Ме-дисон сквер гардену у Њу-јорку — када је Викторија Цакени излетела брзином од 225 километара на час и па-ла у мрежу.

ОЛУЈЕ

Научници тврде да сваког момента у току дана има о-ко 2200 олуја. Место, највише олујно на свету је Богор на Јави, где има просечно (у пе-

НАЈДУЖИ ЛЕТ

Најдужи лет, у одласку и повратку, птица селица, оба-вио је један албатрос (Diomedea immutabilis) који је прешао 6630 километара од Филипина до Мидвејских о-стрва у Пацифику. Друга је-дна птица селица, пуштена у Вашингтону 1960. године прелазила је 10 дана просечно 510 километара, летећи насупрот ветру.

НА ТАЛАСИМА И ИСПОД ЊИХ

Прво пливање на дугачку стазу забележено у исто-рији пливачког спор-та извело је чувени енглески песник Бајрон. Трећег маја 1810. године храбри песник препливао је мореуз Хеле-спонт, при улазу у Мрамор-но море, прешавши 12,5 ки-лометара за 7 часова и 30 минута.

ЛАВОВИ ЈАХАЧИ

Четири лава, звезде московског циркуса ко-ји је пре кратког вре-мена гостовао у Пари-зу, јашу на коњима. Са својим „партнерима“ ла-вови живе у слози, ма-да веома воле коњско ме-со и добијају га по 50 килограма сваког дана.

При увежбавању ове веома тешке циркуске тачке један лав — по-имену Самсон — стално је падао с коња. Да о-држи равнотежу успео је тек кад су коњску опрему подесили за ње-га, јер, изузетно, Сам-сон је био — левак.

Ова, иначе честа по-јава у људи, постоји и код животиња, чак ви-ше него што би се мо-гло помислити. Британ-ски зоолози, на пример, утврдили су да су ма-ке и папагаји већином „леваци“.

Пливаче-маратонце оду-век је највише привлачио 32 километра широк Ламанш из-међу Француске и Енглеске. Њега је први успео да преп-лива 1875. године, и то при другом покушају, енглески капетан Метју Веб постигав-ши време од 21 час и 45 ми-нута. Вебу је успех ударио у главу. У неразумној трци за славом, Веб је 24. јула 1813. године покушао да савлада водени вртлог и брзак у подножју Нијагариних водо-пада. Петнаест минута после непромишљеног старта, врт-лог је повукао Веба у дубину. Рекордно време у препли-вавању Ламанша постигао је Чех Венчеслав Спачек 9. ма-ја 1927. године: 10 часова и 45 минута.

Прва жена која је препли-вала Ламанш била је Гертру-да Едерле. При другом поку-шају она је „пресекла“ канал по маршрути Гри-Не — Довер за 14 часова и 30 ми-нута.

Седам година касније њен резултат поправила је Јоха-на Фабер која је препливала Ламанш за 14 часова и 8 ми-нута. Судбина ове пливачице веома је трагична. Стална бе-да и глад натерали су тален-товану спортисткињу да из-врши самоубиство.

Први пливач који је пре-пливао Ламанш испод воде био је Американац Фред Бал-тазар коме је за овај подвиг требало 18 часова. Промле године двадесетогодишњи Ен-глез Сајмон Патерсон поста-вио је светски рекорд за ово подводно растојање: 14 часо-ва и 15 минута.

Ево и примера „пливања на дуго време“ без узимања у обзир пређеног растојања. Године 1933. Калифорнијца Хозе пливао је без престан-ка 79,5 часова. Он је такође поставио један од најнеоби-чнијих пливачких рекорда: ве-заних руку одржао се на во-ди 62 часа. Италијан Рацио пливао је у Средоземном мо-ру 68 часова.

До чега доводи трка за ре-кордима који превазиласе чо-вече могућности, показује случај немачке пливачице Рут Литциг која је покушала да постави 100-часовни рекорд у пливању. Она се одржала на површини Бадензеа, у близи-ни Есена, 79 часова, а затим су је обамрлу извукли из воде.

ОПОМЕНА НЕУРЕДНИМА...

На Њујорку тајмс скверу једна пролазни-ца је, не мислећи баци-ла хартију на тротоар и у истом тренутку за-стала као укочана зу-рећи у најближу корпу за отпатке из које се чуо глас:

— Госпођо, чистоћа у Њујорку зависи и од вас.

Жена није веровала својим ушима. Да то није халуцинација по-стало јој је јасно тек кад јој се корпа и пред ставила:

— Зовем се Луис. Стојим вам на услузи.

У ствари — у корпи се налазио мали радио-апарат, а са прозора суседне зграде службе-ник градске чистоће је преко микрофона под-сећао алкаве грађане да још траје „недеља чистоће“ коју је ор-ганизовала њујоршка оп-штина.

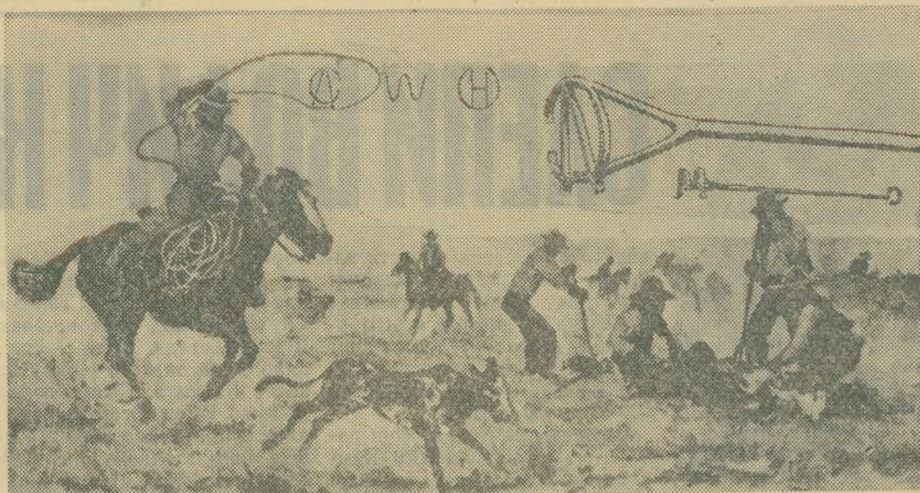

ЖИГОСАЊЕ ЖИВОТИЊА

У доба пуног развоја Дивљег запада, велику тешкоћу за каубоје представљало је како да разликују стада која су они заједно чували и водили.

Свакако, прерија је била велика и имало је и места и јела и пића за све. Али тешкоће су настале кад их је требало раздељивати. Како одвојити 3000 говеда једног стада од других 3000 говеда који су припадали другом стаду. Сва су грла тако слична једно другом! Да би се распознавала потребно је да се свако од њих обележи.

Тако је почело жигосање усијаним гвожђем. Било је тада много незгода

и за људе и за стоку. Јахачи су галопирали око животиња одвајајући једне од других, и затим је сваки обухватао ласом по једну животињу коју је онда требало ухватити за

рогове. Најзад, више каубоја чврсто би је завезали и усијаним гвожђем утискивали у кожу рељефне знаке као што се некад чинило — на раме вечитих робијаша.

Све би се добро свршавало ако се не би умешали допови и смутљивци који су утискивали преко старог ожиљка нови, тако да се ништа не би распознавало.

ПРИЈАТНО КУПАЊЕ

Сибирски тигрови уопште се не боје воде. У својој постојбини су чак познати као велики и вешти риболовци. Кад наиђу летње врућине, сибирски тиг-

рови који живе у зоолошким вртovima задовољавају се и купањем у плитким базенима као што чини и ова тројка у хамбуршком зоолошком врту.

МОНА ЛИЗА И БОКСЕР

Недавно је у музеју у Лувру у Паризу примљен у службу као чувар француски боксер Ванисим. Њему је поверено чување слика Леонарда да Винчија и Рафаела. Пошто крадљивци често

посежу за драгоценим платнима. Ванисим је у музеју организовао боксерску стражарску секцију.

Висеће село

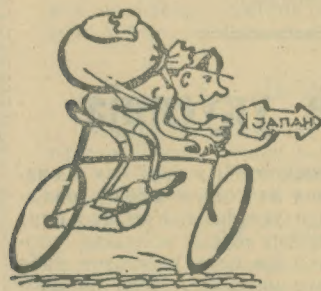
Када се од Пераста плови ка Котору, са десне стране се, високо у пошумљеном брду Врмац, као гнездо на крошњи дрвета, види мало насеље. То је Горњи Столив. Али оно има и друго, незванично име — Висеће село — како га је назвао Пјер Лоти.

Као официр на једном енглеском броду који је био у саставу међународне ескадре Лоти је 1880. године доспео и до југа наше јадранске обале. Ескадра је покушавала да заплаши и истера Турке из Улциња, старог града који је требало да буде припојен Црној Гори. Приликом повратка са те мисије енглески брод је, по жељи Лотијевој, ушао у залив Боке. Ту је он поред осталих лепота видео и ово мало село које му је изгледало одсечено од свих путева, као да виси приказано за стене, па је узвикнуо одушевљено:

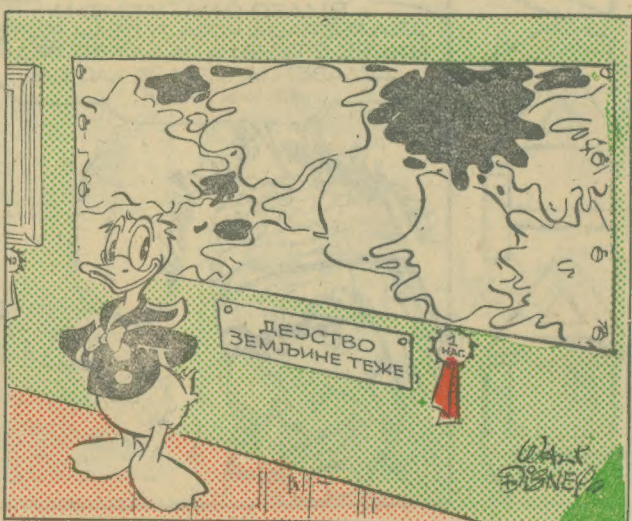
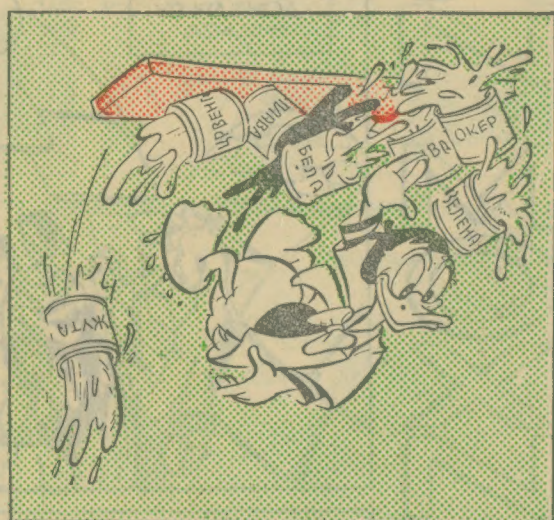
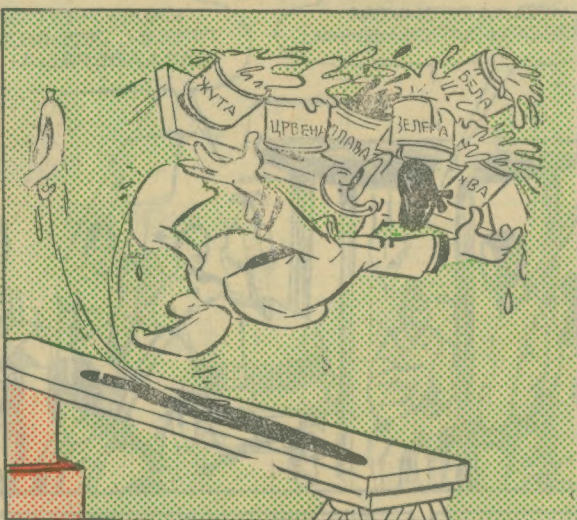
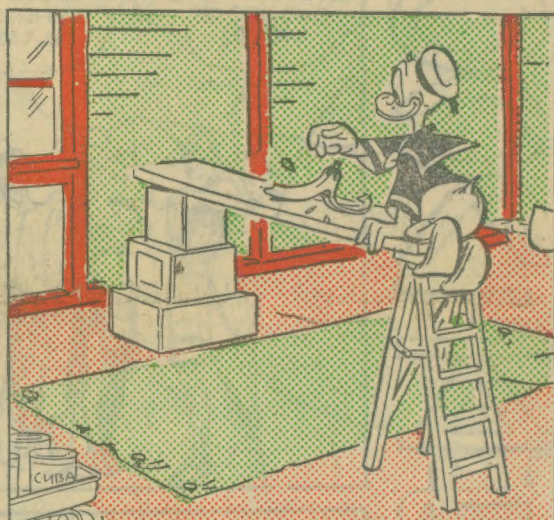
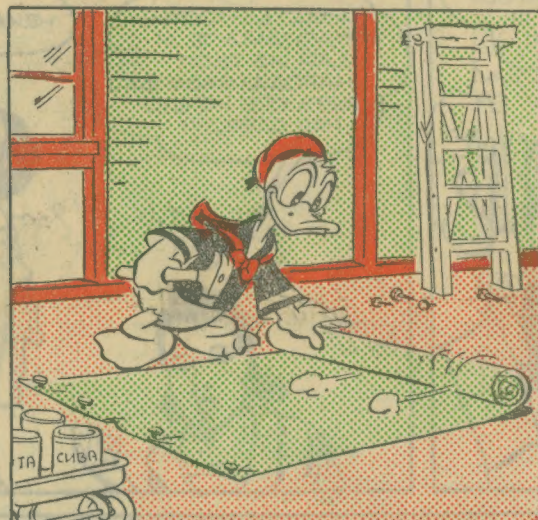
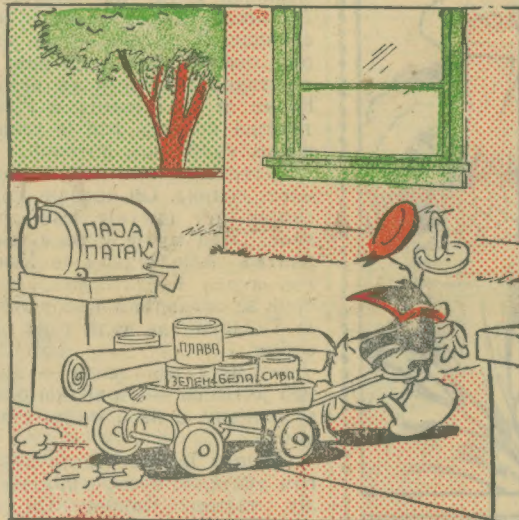
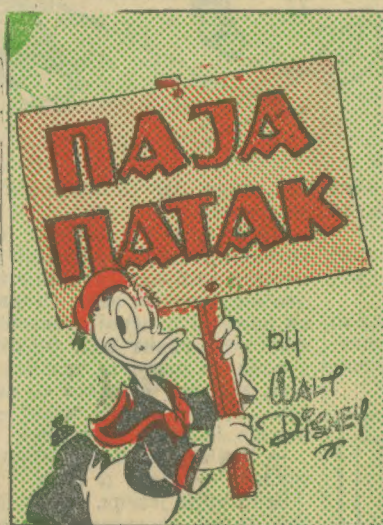
— Ено, висећег села.

Навијач

Први навијач већ је кренуо на Олимпијаду која ће се одржати у Токију: младић Клаус Хилгер из Дортмунда, у Источној Немачкој, пошао

је бициклом за Токио да би присуствовао олимпијским играма. За ово путовање њему ће бити потребно око 18 месеци.

ИВАН РУТИТСКИЙ

СЛЕПИ ВОДИЧ КРОЗ ТУНДРУ

век који ће сутра повести за-
прегу, човек који је малочас
у сумраку поправљао саонице
и резачким длетом вешто у-
резивао шаре на јеленску кост
правећи својим „унуњам“ (де-
ци) играчку — тај човек, Иван
Рутитски, је слеп.

Слушао сам о њему још ра-
није, у Петропавловску Кам-
чатском, али нисам веровао.
Примао сам те приче за —
ловачке. И ево, сада је он
преда мном. Слеп човек — а

воришту реке Пахачи. За њи-
ма је као пастир ишао отац
малог Рутитскига, Тинавив.
Служио је код рђавог човека.
Шатори, стада, људи — све је
било сопственост окрутног
газде Кангика. Седам година
је имао Рутитскига а ипак је
за јелене налазио пасишта ни-
шта лошија него одрасли. Ве-
селило се срце старог пасти-
ра: расте син, биће му замена,
постаће ловац, поћи ће на са-
муре, лакше ће се живети.
Али, стари Тинавив радовао
се пре времена.

Уочи јесењих празника —
клања јелена — пастири се
враћају у насеља да би се по-
клонили праоцу живота — О-
гњу. Томе их нису научили
шамани — шамани се клањају
тама. А пастир зна: ако се у
тундри угаи огањ зацариће
зима и глад.

Давно је то било, пре четр-
десет година. Као и обично,
сви су седели око празничне
ватре. Младеж се веселила, а
старији и деца посматрали су
њихово весеље. Бубњеви још
нису умукли кад се догодила
несрећа. Црноко девојче Ву-
вина, која је седела крај Ру-
титскига изненада је крикну-
ла и одбацила од себе упаље-
ни ручник. А он је пао на ли-
це малог пастира.

За Рутитскига је настала
вечна ноћ.

Његов отац отишао је газ-

ди Кангика да би од њега
затражио помоћ. Саслушао га
газда и одговорио му:

— Крени, Тинавив, пешице
у Анадир. Запрегом не мо-
жеш!

Тада је само у Анадиру био
лекар. Чак и брзоногим јеле-
нима треба донде готово чи-

тав месец. Зар се пешице мо-
же стићи?

Дуге зиме смењивала су
кратка пролећа. Дечак који је
маштао да буде ловац није ви-
део ни сунца ни неба. Старији
су причали о некој трави ви-
ајно која враћа вид. Високо
у планини расте та травчица.
Али, авај, њу је ретко ко ви-
део. „Требало би је наћи“ —
мислио је стари Тинавив.

— Учиниш да читаш књигу
тундре! — казао је сину.

Брзо трче јелени, тркач је-
два да их достигне, а слепи
малишан ипак не заостаје.
Дугачком узицом везан је за
саонице. У рукама му је хо-
реј, оштра дрвена палица с
коштаним прстеном на врху.
Њоме се гоне јелени, а Ру-
титскига опипава где је узви-
шење, удубљење, поточић.

Рутитскига има већ седам-
наест година. Он познаје, као
својих пет прстију, све до-
лине. Отац му је у томе био
учитељ. Али, једном је Кан-
гик видео Рутитскига како
трчи за саоницама и забранио
је Тинавиву да води сина са
собом.

— Смента тај слепац — ви-
као је газда. — Ти водиш бри-
гу о њему, а не о мојим ста-
дима.

Прешао је Рутитскига дру-
гом учитељу, очевом пријате-
љу, пастиру Кајнину. Он је
наставио да учи слепог мла-
дића како да чита књигу тун-
дре. Дању је Рутитскига, пи-
пајући, ишао за стадом, пам-
тно сваки жбунић, сваку гран-
чицу, учио је да по слуху по-
годи на коју су страну скрену-
ли јелени, а увече је крај
ватре „полагао испит“: при-
чао шта је запазио, шта је за-
памтио, шта није разумео.
Једном је Кајнин рекао свом
ученику:

— Сутра ћеш сам у Пахачи.
Стотину пута трчао је Ру-
титскига из катунског насеља
Тиклавајама до Пахача. Уж
којим је био везан за јелен-
ску запрегу помагало му је
да нађе и прати стаду. И ни-
кад се није преварио. Исти-
на, поред њега је увек био
искусни ловац и пастир. А сад
је ишао сам.

— Г-и-и-к! К-а-а! — одје-
кује над тундром. Лако клизе
саонице по годинама утабаној
стази. Рутитскига иде сигур-
но, без колебања: то добро
види његов учитељ. Кајнин је
затајио од младића да ће и
сам поћи за његовом запре-

гом. А када су се јелени сле-
пог спроводника зауставили у
Пахачима, Кајнин му је при-
шао. Загрио је ученика:

— Емелке (добро)! Сад си
прави гонич саоница.

...Тој путовања увек ћу се
сећати. Снег је изненада по-
чео да сипа. На запрези: ме-
двећа кожа, испод ње торба у
коју је домаћица, Рутитски-
нова жена, ставила хлеб и ме-
со од јелена.

— Г-и-и-к! К-а-а-а! — гони
он јелене.

У међави, у тундри, лако се
залута, а то је била међава
ретко јака и опасна. Ветар је
урликао: час као да се неко
смејао, час би наједном почео
да јеча...

— Погледај, — каже ми во-
дич — под брдом треба да је
река.

— Нешто се тамо црни —
одговарам погледавши у том
правцу.

— Јене! (Не!) Требало је
кренути више лево — и он је
викнуо нешто неразумљиво
псима. Они су нагло скрену-
ли у страну, а за њима су кре-
нули и јелени.

Снежни наноси свуда око
нас.

— Стој! — наређује Рутит-
скига, придижући се на сао-
ницама. — Тундра нам је при-
премила за ручак свеже ме-
со.

И он је пошао према си-
бирском бору, направио је твр-
ду грудву од снега и бацио је.
Из снега је излетело де-
сетак јаребица. Загриео је пу-
цањ — то је Рутитскига оки-
нуо из пушке. Пред његове
ноге пало је неколико јаре-
бица.

То је невероватно. Питам
га како је знао да су тамо
јаребице и зашто је бацио
грудву.

— Ех! — насмешио се он.
— По мирису сам их открио.
А грудву сам бацио због тога
што се не смеју убијати усну-
ле птице. Такав је закон тун-
дре.

У зимовнику смо провели
пријатну ноћ. Пили смо чај,
сушили одећу. Тек трећег да-
на стигли смо до Тиклаваја-
ма.

...Напустили смо насеље
Тиклавајама. Ја, вероватно, за
увек, Рутитскига до следећег
путовања...

ПОСЛЕДЊИ МОХТАЏИ

БЛЕДОЛИКИ
ЧЕУ МОЈИ
ЗАРОБЛЕНИЦИ!
ДОШАО САМ ПО
ОНО ШТО ЈЕ
МОЖЕ!

ПРАВДА ЈЕ
ЗАКОН ДЕЛАВЕ-
РАЦА! УЗМИ
СВОЈЕ ЗАРОБ-
ЛЕНИКЕ И
ОДЛАЗИ!

КОРА, ДЛИСА, ДАНКАН И ОКО СОКОЛОВО
БИЛИ СУ ИЗВЕДЕНИ. КОРА ЈЕ ПРИТРЧАЛА
ПОГЛАВИЦИ ДЕЛАВЕРАЦА!

ИМАЈ МИЛОСТИ!
МЕЊУ НАМА ЈЕ И
ЈЕДАН ИЗ ТВОГ
НАРОДА! САСЛУШАЈ
ЊЕГА ПРЕ НО ШТО
НАС ОДВЕДУ!

НЕКА ДОЂЕ!

ДОВЕЛИ СУ
УНКАСА

КОЈИМ ЈЕЗИКОМ
ГОВОРИ ЗАРОБЛЕНИК!

КАО И ЊЕГОВИ
ПРЕЦИ, ЈЕЗИКОМ
ДЕЛАВЕРАЦА!

ВИДЕО САМ ПЛЕМЕНА
ДЕЛАВЕРАЦА КОЈА СУ БЕЛИ РАСТЕРАЛИ
НА СВЕ СТРАНЕ! А САДА ЕВО ЈЕДНОГ
ДЕЛАВЕРАЦА КОЈИ ЈЕ КАО ГАС
БЕЛИХ ЉУДИ!

ВОДИТЕ ГА
И УБИЈТЕ ГА!

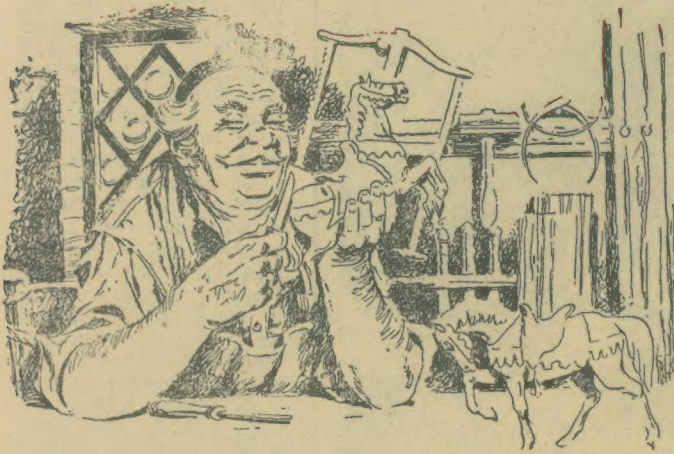
Да риба буде укуснија

Као што стока пре клања
не би смела да се излаже ни-
каквим напорима ако се же-
ли да њено месо буде уку-
сно, тако се и код риба може
очувати оптимум квалитета и
укуса ако се примене одго-
варајуће методе риболова.

Какав ће укус имати улов-
љена риба највише зависи од
тока такозване „мртвачке у-

кочености“, а овај пак одна-
чина на који је риба уловље-
на и усмрћена. Уколико смрт
наступи брже и лакше, уто-
лико ће месо уловљене рибе
бити укусније. Месо ће мно-
го изгубити од свог укуса
ако се, рецимо, уловљена ри-
ба пре но што утине дуго
праћака у мрежи.

ВЕСЕЛА ВРТЕШКА

Парада витезова пре великог витешког турнира инспирисала је једног резбара да изради прве дрвене коњиће за рингишпил.

Већ неколико векова „рингишпили“ увесељавају младе и старе. Нема малог сеоског вашара као ни великог забавног парка без велике вртешке која се обрће

уз звуке старог вергла или грамофона.

Током година и векова овај вероватно најстарији реквизит забавних паркова мењао је и изглед и име. Вртешка, „рингишпил“, дрвени коњићи, летећа дизалица, летећи Холанђанин, карусел — како га све нису звали. Карусел, један од најстаријих назива за вртешку, потиче из француског језика и значи „вртешка игра“ — што је у ствари први карусел и представљао.

Ускоро пошто је Луј XIV био крунисан за краља Француске, он је наумио да за разоду својој миљеници Луизи д'ла Валијер приреди велике витешке игре. Сви витезови и дворови месецима су се припремали за велику свечаност: чистили су своје оклопе и шлемове, спремали витешко

оружје. Све је блистало спремно за параду која је по правили претходила каруселу.

Скуп витезова на Тргу Карусел испред Лувра деловао је као инспирација на једног резбара чије је име на жалост заборављено. У својој радионици он је изрезбарао од дрвета коња и витеза на њему. Фигура му се толико свидела да је израдио још две потпуно исте. Једног дана стари резбар је положио на земљу точак од неких малих колица и на њега поставио своје дрвене коњанике. Деца из суседства одушевила су се новом играчком и читав дан окретала су точак заједно са јахачима на његовој ивици. Стари резбар волео је децу и почео је да реже од дрвета коње толико велике да су деца могли да седе на њима. Те велике коње поставио је по ивици једног великог точка. Први „рингишпил“ био је рођен и доброћудни мајстор окретао га је својим рукама. Карусел су од Француза први прихватили Италијани који су његовом окретању придодали музику пратњу, а затим Немци који су технички усавршили механизам окретања.

Мада данас веселе вртешке у забавним парковима имају најразличитије облике, седишта у облику космичких ракета и летећих тањира нису потиснути стари коњићи. Према процени једног мањег америчког произвођача, само његова фабрика изради годишње преко 150.000 коњића што би било више него довољно да се снабде — да су то прави, живи коњи — читава Наполеонова армија.

ЗЕЛЕНИ ФЕЊЕР КРАЈ ГНЕЗДА

Спасавајући се од дневне жаре, путници и истраживачи у тропским крајевима крећу на пут обично ноћу. Понекад су они приморани да се пробијају кроз тамне шуме. Таква путовања била би веома напорна и опасна ако им пут не би осветљавао хиљаде свитаца. Живе светилке лете око њих у свим правцима.

Познати енглески природњак из 19. века Волес, који је уздуж и попреко прокретао острва Малајског архипелага, једном је ноћу у тропској шуми са одушевљењем посматрао како му пред ногама нежно светле гљиве, све тлуца труло дрвеће, а над главом му сијају свице. Волес је забележио да путници који се ноћу пробијају кроз шуму, узимају са личних свице и причвршћују их за ногу. Драгоцени живи фењер не само што им осветљава пут, већ и плаши отровне змије скривене у густој трави. У тропским крајевима свице с правом називају „поузданим путовањима“ и сматрају их благодородним инсектима. А кад наступи дан, путник ће свог светлог ноћног водича да стави на жбун. Постоји чак неписани закон тропца: понеси са собом на пут огњену бубу али је опет врати на исто место одакле си је узео.

Живе фењере се користе само стални и повремени становници тропца, већ и неке птице из породице врабаца. Ове птице, које живе у јужној Кини и Индији, називају

Хладна зеленкаста светлост свитаца плаши змије и друге ноћне грабљивице. Фењерчић светлеће бубе 32 пута је економичнији од обичне сијалице

баија. Оне ухвате кљуном свитаца, однесу га на дрво и причврсте крај свог гнезда. Свице се претварају у пасивне чуваре птића у гнезду. Зелена светлост којом свице светле и према којој су очи животиња најосетљивије, одвраћају и плаше змије и пацове, највеће ловце птића што још не умеју да лете.

Добијање светлости на рачун хемијске енергије свитаца (и других светлећих инсеката) достиже задивљујући степен савршенства. Упореди те сами. У електричној сијалици струја усијава волфраму вит која даје светлост. При том се само један веома мали део топлоте претвара у светлост: отприлике 2,5 — 3

процента. Замислите само: 97 процената енергије излучене у виду топлоте бескорисно пропада. Због тога многи стручњаци сматрају да будућност неће припасти сијалицама. У употребу све више улазе луминисцентне светилке, али и оне су само 3 до 3,5 пута економичније од обичних сијалица.

Коефицијент корисног дејства „фењера“ бубе свица достиже 96 процената. То значи да се при претварању хемијске енергије у светлосну губи свега 4 процента. Као што видите, фењерчић свица је око 32 пута економичнији од обичне сијалице, а 10 пута од флуоресцентне светилке. Зато је потпуно разумљиво што научници покушавају да створе светилке по угледу на хладне „светилке“ инсеката. Светлост будућности рађаће се приликом хемијских реакција и називаће се хемијском светлосћу. За такве светилке не

ће бити потребни далеководи, каблови, градске и кућне водне мреже, па чак ни централе. Светилке не бити и економичније и практичније.

АНЕГДОТЕ

ПРЕТВАРА СЕ

Шврљајући са једним колегом улицама Минхена Карл Валентин примети једног пса без газде. Одмах га узе, поче да га милује и даде му комад шећера који је после дугог тражења нашао у њом цепу. Колега га је зачуђено гледао и најзад запитао:

— Кажи ми, молим те, зашто се бакћеш с тим псом?

— Па зар ниси јутрос прочитао у новинама да се једна пудла изгубила и да се даје велика награда ономе ко је нађе?

— Али зар не видиш да то није пудла него дакл!

— То ти мислиш! А имаш ли уопште појма како такав један пас уме да се претвара?!

ПРАВИ ОБЛИК

Одавно се већ Карл Валентин решавао да купи нов шешир али је то стално одгађао јер је волео ствари на које се навикао и није могао лако да их одбаци. Али кад је стари шешир постао већ изувише отрдан морао је, хтео не хтео, да пође у куповину. У једној радњи млада продавачица му услужно приђе и запита:

— Какву фазону жели господин?

— Па, споља црн а унутра шупаљ — рече Валентин озбиљно.

КАКО СУ ХТЕЛИ

Генерал Улис Грант (1822—1885), председник САД, мрзео је импровизоване говоре. Једном, док се налазио у Провидансу, гомила грађана се окупила испред његовог хотела и тражила да јој нешто каже.

Са хотелског балкона Грант је отпоздрављао руком, али никако није проговарао ништа. Неки глас из гомиле повика:

— Реците нам бар две речи.

И остали то у хору прихватише:

— Само две речи!

Грант учини руком покрет као да хоће да говори а кад наступи тишина он испружи два прста и рече:

— Не, центлмени, — и склони се са балкона.

И СВАНСОНА ИМА БЕЗБРОЈ...

Пошто се у последње време много говори о повратку Грете Гарбо на филм, француски књижевник Салакру, је испрчао следеће:

— Кад се Грета Гарбо удала за једног Швеђанина по имену Свансон америчке новинске агенције су телеграфисале својим дописницима у Шведској да им пошаљу обавештења о овом човеку.

Сви су они одговорили исто: „А да ли ви познајете све Немце Милере, Французе Дипоне, Русе Иванове и Енглеze Смитове?“

ЛИЧНИ ЛЕК

Пошто је изјавио да су сви људи мање-више психопате, Чарли Чаплин рече Жоржу Сименону:

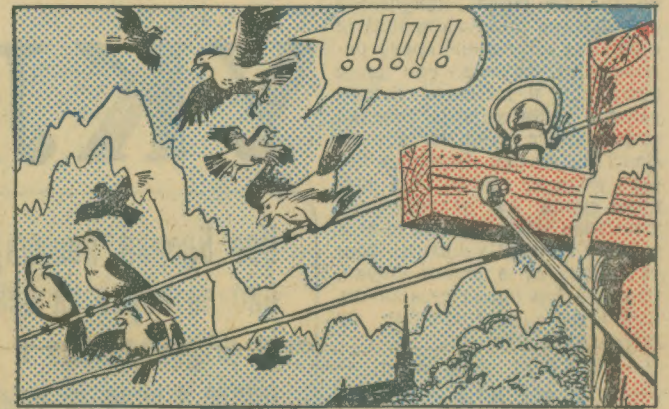
— И ви и ја смо то такође. Само ми имамо невероватну срећу. Кад почнем да бивам нервозан, довољно је да направим један филм и да се умирим и средим. Ви, чим се осетите лоше — напишете роман. Пошто смо тако нашли свој лични лек немамо потребе за психијатром или психоаналитичарем.

После овога он се мало замисли и додаде:

— Само је ипак чудно што нам за то плаћају.

ПРОНАЛАЗАЧ

WALT DISNEY'S

Цип је кривудао по бес-
путном терену обра-
слом жбуњем и какту-
сима када возач Харт узвикну:
— Ево наше мачке!

Стојећи иза мене Лоус за-
витла ласо које као кобра фи-
јунку кроз ваздух. Мишићаво
тело звери изви се кроз омчу
и несташе у дунгли. Али то је
било довољно да приметим
како ова велика тамножућа и
са крупним пегама мачка има
врло дуг реп али је без чу-
перака на ушима.

— То није дивља мачка, —
довикнуо сам Лоусу, — него
леопард-мачка!

Лоус ме зачуђено погледа.
Леопард-мачке су врло ретко
виђане и у Аризони и у Мек-
сику, а никад у областима Ју-
жне Калифорније, у пустињи
Мојава.

Харт и Лоус су каубоји из
Тексаса. Њихова омиљена за-
бава је да јуре на ципу и
ласом хватају разне животи-
ње. У пустињи Мојава живели
су којоти, јелени, змије, ли-
сице и друге животиње. Овог
јутра чим су угледали траг на
песку, пожелели су да ласом
ухвате и живу мачку. Врло
опасне и крвожедне ове звери
ће пре напасти човека него
побећи од њега. И зато сам
их одвраћао од такве „заба-
ве“.

— На омчи ласа морате да
имате јак отров, — рекао сам
им — ако нећете да вас мачка
раскине канџама.

Млади и храбри људи нису
обраћали пажњу на моје речи.
Зато сам био врло задовољан
што се овај покушај завршио
неуспехом.

Ципом смо продужили кроз
пустињу и више никако нисмо
приметили звер. Мени се у
глави вртало оно што сам
видео, али сам најзад поверо-
вао да је то ипак само пред-
става „заstraшених очију“.

АВЕТИЊСКА ЗГРАДА

После неколико миља, при-
метно сам један напуштени
ранч. Стара орозула зграда је
привукла моју новинарску ра-
дозналост. Зажелео сам да је
разгледам и напишем репор-
тажу о кући која је свакако
крила многе тајне из долине
Белс. Рекао сам Харту да по-
тера кола ка ранчу. Под зра-
цима сунца на заласку ова
усамљена зграда имала је аве-
тињски изглед: изваљена вра-
та висила су о једној шарки,
прозори без окана су зјапили,
а покидане настрешице су
прекривале све.

— Заустави овде, Харт, —
рекох а оба моја сапутника
ме зачуђено погледаше.

— Мачка се вртала по овом
крају, а ти си без пушке, —
примети Лоус.

— Отперјала је већ милион
миља одавде, — рекох сме-
шећи се самоуверено.

— Ми ћемо да наставимо
јурњава за њом, — рече Лоус
— и ако наиђемо на њен траг
не можемо се вратити да те
узмемо.

— Некако ћу се већ сам до
вући назад.

— У реду! — рече Харт и
притисну гас.

Када сам гњонку изваљена
врата која зашкрипаше хлад-
на струја ваздуха допре из
куће. Ствари су лежале по
поду и у страховитом нереду.
Тргох се када у суседној ода-
ји чух потмуо звук.

Прешао сам преко напуклог
пода трпезарије ка једним ши-
ром отвореним вратима. Ва-
здух изнад мене зашуме и
једна стара буљина излете
кроз прозор. Мишеви и пао-
ви се разбежаше ка одељењу
које је некад вероватно било
кухиња.

Све ово није било довољно
да ми дочара слику некадаш-
њег живота у овој кући, ка-
да су у њеним одајама уместо
ових утвара, становали људи.
На зидовима је висило неко-
лико слика у расточеним ра-
мовима. Два-три полулана кр-
чага и једна рђом изједена
пећ у кухињи допуњавали су
слику.

Нека врата су из кухиње
водила у друго одељење. За-
рђала брава цикну и ја удох
у један њилер широк 1,5 а дуг
око 5 метара. Мали застакљен
прозор налазио се високо на
једном зиду, а једна једина
полица са неколико прашња-
вих боца и крчага накривила
се у углу.

У тишини сам чуо далеко
брујање мотора нашег ципа.

Истог тренутка мисао ми пре-
киде чудан шум који је допро
из кухиње. Кад се окретох
крв ми се следи.

ЛЕОПАРД-МАЧКА

На вратима њилера појави
се велика тамножућа пегава
леопард-мачка. Звер засташе
изненађена што ме види. Згра-
бих са полице једну боцу и
бацих је на мачку. Али, про-
маших. Боца се уз прасак раз-
би, ударивши у зид, а лео-
пард-мачка језиво зарежа. Био
сам избезумљен од страха.

Лагано сам се повукао назад
са прислоњеним леђима уза
зид. Мачка ми се није прибли-
жавала, али једини излаз —
врата — она је буквално била
блокирала.

Покушао сам да је запла-
шим: стегао сам песнице, ис-

УКЛЕТИ РАНЧ

Џое Бренан, новинар: у мрачној соби сам
био затворен са леопард-мачком. Харт-
ја је догоревала и пламен ми је пекао
прсте а звер је режала спремна на скок

пружио руке и пошао један
корак напред. Леопард-мачка
се не помаче, само изви усне
и искези зубе уз мучко ре-
жање. Да зовем у помоћ Хар-
та и Лоуса? Али, из ове гроб-
нице ко ће ме чути!

Не пуштајући из вида мач-
ку, приближио сам се полици,
узео једну боцу и завитлао је
ка прозору. Зајеча разбијено
стакло и дах поветарца ус-
ковитла прашину у њилеру и
једну хрпу новина у углу. Од
промаје се са треском залу-
пише врата. Остали смо за-
творени нас двоје: мачка и ја.

Бука није уплашила звер
али је режање постало јаче.
Изгледало је да се спрема на
скок. Срце као да ми је испа-
ло из груди.

Учинио ми се да у близини
куће чујем брујање ципа. По-
дигао сам главу ка прозору и
из свег гласа повикао.

— Харт! Лоус! Помоћ!

Брујање се удаљавало. По-
мислих да силом прокрчим
пут до врата, али одмах оду-
стадох кад видех искежене
очињаче звери поред којих је
требало да протрчим.

СВЕТЛЕЋИ СИГНАЛИ

Тако смо стајали очи у очи:
она, без разума и милости, и
ја, без могућности да побег-
нем. Крајичком ока осмотрих
узани прозор — кроз њега не
бих могао ни да се провучем,
али можда би мачка побегла
кроз њега ако бих се ја мало
одмакао.

Опрезно, лагано, одвојно
сам се од прозора, у нади да
ће мачка искочити кроз њега
а ја се дочепати врата.

Лоша је била ова моја оце-
на. Леопард-мачка је непомич-
но стајала мотрећи ме. Свет-
лост је јењавала. Споља се

ништа више није чуло. Није
постојала никаква могућност
да неко дође у ову усамљену
кућу. Ништа, изузев ветра,
све јаче таме и напетог чека-
ња.

У ноћи без месечине, лео-
пард-мачка је постајала све
тамнија и ја сам је већ једва
назирао. Извадио сам шибицу
из чепа и креснуо палидрвце.
При слабој светлости угледао
сам да ми се мачка прибли-
жила за један метар и спре-
мала за скок. Брзо, не скида-
јући поглед са звери, зграбио
сам са гомиле у углу једну
новину и запалио је. Њилер се
осветли и мачка престаше да
маше репом, чак се мало по-
вуче. Охрабрен светлешћу
дрекнуо сам, лупио ногом али
животиња не устукну.

Хартија је догоревала а ја
узех другу новину, савих је
у малу бакљу и припалих, а
остатак бацих на под са же-
љом да уплашим звер. Она
само бесно зарежа и искези
зубе. То више нисам смео да
поновим. Упалих бакљу и по-
чех да машем кроз прозор,
надајући се да ће неко при-
метити ове моје очајничке
сигнале. Када је хартија до-
горела скоро до прстију на-
правио сам нову бакљу. Па-
лећи једну на другу продужа-
вао сам ове ужасне тре-
нутке.

Хрпа хартије се смањивала.
Најзад сам дрхтавом руком
савио последњи лист. Држећи

га високо крај прозора, ма-
хао сам њиме. Осећао сам већ
топлоту пламена, кад изнена-
да чух неки звук споља, друк-
чији од шума ветра.

ЗРАЦИ СВЕТЛОСТИ

— Ко је тамо? — упита
неки глас.

— У невољи сам! Помоћ!

— завапих из све снаге.

— Какој невољи?

— Затворен сам са дивљом
мачком.

Чуо сам шкрипање корака
по песку, а онда крицање по-
лутрулог пода у трпезарији.
У руци сам држао последње
парченце запаљене хартије,
пламен ми је већ пекао прсте
и ја бацих остатак на под.

Тог тренутка су се врата
отворила и на искежену лео-
пард-мачку паде сноп светло-
сти из цепне батерије. Звер

се изви и као стрела пролете
кроз врата у мрак.

Мој спасилац био један по-
лицијаш из патроле. Са две
миље далеко угледао је мој
сигнал.

— Хајде, полумртви човече,
— рекао ми је и повео ме на-
поље.

★

Оцелот (*leopardus pardalis*)
је велика дивља мачка Сред-
ње и Јужне Америке. Оцелот
је дуг око један метар, ви-
сок пола метра, а реп му је
исто толико дугачак. Крзно
ове претежно ноћне звери је
мркосиво, са црним пегама
или пругама. Лако се припи-
томљава.

НИШТА БЕЗ ИЗУЗЕТКА

„Глуп као магар“
— обично се каже, али
ова поруга се не би
смела уопштити, бар не
кад је у питању мага-
рица „Нери“ из једног
села близу Билбаоа. Са
једног удаљеног сео-
ског газдинства она је
сама сваког јутра на ле-
ђима преносила канте с
млеком до аутобуске
станице. Када би се а-
утобус приближио по-
чињала је да њаче и
једино шоферу допу-
штала да јој с леђа ски-
не канте; ако би то по-
кушао неко други, у-
дарцима копита би бра-
нила млеко. Кад ауто-
бус једног дана није
дошао магарница „Нери“
је откакала до млекар-
ске станице у суседном
селу.

КУПАЦ БУВА И...

„Купујемо буве, ва-
ши, стенице као и један
скелет њилског коња“
— стајало је у једном
огласу у лондонском
„Тајмсу“ који је обја-
вила позната енглеска
фармацеутска кућа Џе-
ралд и компанија, ис-
кључиви снабдевач ме-
дицинских и природно-
истраживачких устано-
ва — материјалом за
испитивања и очиглед-
ну наставу.

СВАКИ ДРУКЧИЈЕ

Један од надзорника
новог, тек недавно от-
вореног аутомобилског
салона у Њујорку има
готово непогрешив си-
стем распознавања на-
ционалности посетила-
ца. Људи које претеж-
но интересује мотор —
без изузетка су Немци.
Они који руком опипа-

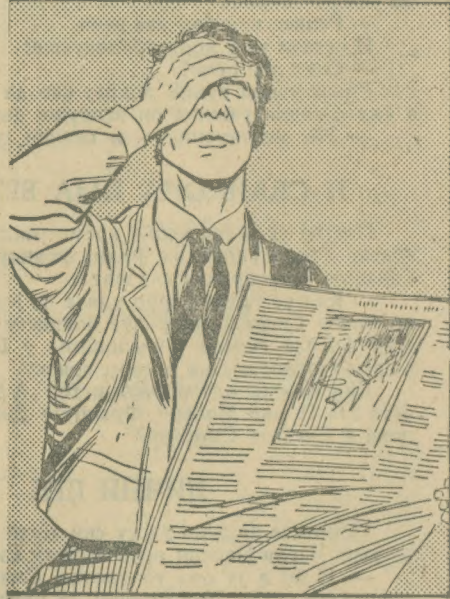

вају седиште возача —
могу једино бити Ен-
глези. Распитују ли се
на првом месту за цену
— они су Американци.
За које је цена, мотор
и шасија споредна
ствар, али зато зналач-
ки проверавају трубу
— сигурно су Италија-
ни.

СЕМЈУЕЛ

За Морзеа је 1832. година била прекретница.
У то време је шифровање за телеграф го-
тово потисло љубав према уметности. Управо
се враћао из Европе када је чуо да се елек-
трицитет може преносити преко жица. Зани-
тао се одмах: зашто се не би могло преносити
и вести на тај исти начин.

Убрзо по повратку у Сједињене Државе саз-
нао је за поражавајућу новост: да амерички
уметници неће бити узимани у обзир за из-
вођење награда у Вашингтону. А он се толико
надао награди на овом конкурс, и већ одлу-
чно да све што буде добио уложи на експери-
менте са телеграфом.

Наш први сусрет с другом Титом

Уредништво „Политикиног забавника“ одлучило је да повремено објављује изводе из појединих књига или кратке осврте на њих, да би на тај начин указало на поједина издања наших издавачких предузећа, која могу корисно да послуже нашој омладини у њеном даљем културном развоју.

У овом броју уредништво доноси сажет приказ и неколико цитата из књиге Тихомира Станојевића „Наш први сусрет с другом Титом“, која је ових дана изашла из штампе, у издању Завода за издавање уџбеника СР Србије, као прва књига првог кола Библиотеке приручне литературе за ученике основне школе.

рода и Партије, с којима је нераздвојно повезан, дат је у књизи живот друга Тита.

И лик друга Тита као човека, близак и драг.

Зато читалац књиге, поред других прихвата као своју и мисао изражену негде на последњим страницама:

„Борац за мир и коегзистенцију међу народима, без обзира на друштвене системе појединих земаља, друг Тито је постао један од најистакнутијих грађана света.

Ми се тиме поносимо. Али ми се још више радујемо што је уз све то, за нас младе, и за све наше људе, он ипак остао једноставно — наш друг Тито.“

Љубов ВОРОНЦОВА:

Софија Коваљевска

У једном од ранијих наших бројева објавили смо занимљиву биографију Софије Коваљевске, а овога пута ми топло препоручујемо дело о њеном животу и раду које је написала Љубов Воронцова.

На преко 270 страна приказан је веома живо лик ове славне жене-научника, која је један од најистакнутијих математичара у историји, познати филозоф, публициста и писац, прва жена у свету професор универзитета и члан академије наука.

Софија Коваљевска написала је, поред сјајних научних расправа, и више признатих драма и романа. У напису о Коваљевској који је објављен у великој совјетској енциклопедији о њој се говори да спада у ред највећих научника које је свет икада имао. О њој је написано преко 150 књига, а „најпотпунија, најинтересантија и најближа истини је ова књига Љубов Воронцове“. Књига је изишла у издању Савремене школе (Свет науке и технике) у преводу Б. Китановића и Б. Милосављевића.

Џорџ ГАМОВ:

БИБИОГРАФИЈА ЗЕМЉЕ

Од када на површини Земље постоје мора, океани, долине и планине? — Од када наша Земља постоји као посебно небеско тело?

На та и многа друга питања, која се односе на нашу планету, добићете одговор у делу „Биографија земље“ од Џорџа Гамова, које је изишло у издању Савремене школе као пета књига библиотеке „Свет науке и технике“.

Џорџ Гамов, амерички физичар руског порекла, познат је од раније многим нашим људима које занима наука, а нарочито онима који воле дела у којима се наука излаже на популаран начин. Гамов је у томе велики мајстор. Превођењем ове књиге знатно је обогатио наш фонд популарно-научних издања, која омо-

гућавају да многи наши људи, а нарочито школска деца, обогате своје знање и прошире видике.

Тешке проблеме науке (и у овоме као и у другим својим делима) Гамов износи на веома жив и занимљив начин, па се та озбиљна материја, која тиме ништа не губи од оних својих научних особина, чита као прича или роман. Своје делу „Биографија земље“ Гамов није дао без разлога такав наслов. Он спада у ред оних научника који су се отргли од старог схватања по коме се само о човеку могу писати приче и романи. Велик је број научника, а међу њих спада и Гамов, који су написали на веома жив и популаран начин таква дела о стварима које нас окружавају, о животињама, о васионима и збивањима у њој, о проблемима из разних наука да су по духовитости и живом приказивању равна многим приповеткама и романима.

„Земља је рођена године...“ Према најбољим традицијама писања биографија тако би требало да почне прво поглавље. Али пре него што упишемо датум у тај празан простор, могли бисмо се запитати није ли можда Земља вечно постојала и одувек била скоро иста каква је данас.

Тим речима почиње ово занимљиво дело у коме се у десет поглавља прича о старости Земље, о путовању у њено средиште, о клими у прошлости, о постанку живота на њој и о многим другим питањима која су у вези са постанком, развитком и будућношћу Земље, „када ће она (Земља) бити поново исплољена у последњој очајној експлозији свога родитеља (Сунца) на умору“. Дело је превео др Милорад Панков.

Исплатила се жртва...

У најдраматичнијим тренуцима битке на Сутјесци у 2. пролетерску бригаду је, као и у све друге јединице, стигло наређење Врховног штаба да се све тешко оружје закопа, како би растерећене јединице постале покретније.

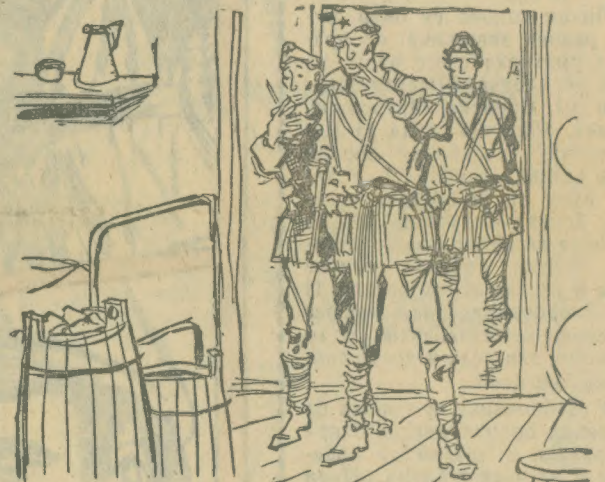
Упркос таквом наређењу посада противколца 2. бригаде је решила да и даље носи свој топ иако је то тражило огромне напоре. Преглађани и прешморени борци су побацили и најдраже ствари само да би сачували топ и изнели га беспућима Зеленогоре.

Напори и жртвовање пролетерских артиљераца су се вишеструко исплатили. При разбијању последњег обруча на путу Калиновик — Фоча, док су пролетери прелазили пут, засула их је убитачна ватра немачких тенкова. Послуга противколца је тада

довукла топ до пута, довели га до мундације: једну гранату за коју су сви знали, и две из тајне резерве.

Нишанција Душан је прихватио гранату коју му је пружио послужилац, пољубио је, ставио у цев, нанишанио како се најбоље могло без нишанских справа и — опалио. Граната је пресекла гусеницу најближег тенка. Другом гранатом је Душан избио из строја још један тенк. И трећом је погодио циљ. Мундације није више било. Али Немци то нису знали. Заплашени прецизним погоцима окренули су тенкове и повукли се највећом брзином.

Тако је отворен пут бригади која је без губитака прешла пут Калиновик — Фоча остављајући за собом последњи немачки обруч на Сутјесци.

ЧЕТНА ТАЈНА

Вукла их је радозналост да завире у ту кућу скривену у шуми на ивици пуне и тихе заравни, са које се одједном спуштала строма коса. Доле, на дну провалије, кључала је Пива.

Лаганим кораком пошли су вратницама. У кућници није било никога. На огњишту, очигледно, данима није горела ватра, а све друго је указивало на то да су колико још јуче ту живели људи. У једном углу стајао је кревет испуњен сеном, у другом на херена полица с неколико земљаних судова. Крај полице, иза врата, две прекривене кацице.

Борци из патроле 1. батаљона I далматинске нису могли својим очима да верују: после толико гладних дана у којима се живело о комадићу коњетине или мало пуре — пред њима су стајале две нетакнуте кацице сира и кајмака. Само су се згледали као да су гладним очима хтели да кажу оно што њихова уста нису могла

да изговоре: свако би заграбио шаком колико може, али нико се није усуђивао да то учини. Наређење је гласило да се у кућама ништа не дира.

У чети су испричали све. Многи су пожелели да се кајмак пренесе њима, али нико није имао храбрости да то искаже.

Спречавало их је наређење. Само, то је кућа ван насеља, напуштена, ко зна где су њени становници и да ли ће се икад вратити. Зар да оставе Немцима благо у кацицама а они гладни да напуста Дурмитор?

И то је најзад превагнуло. Решили су да напуштају порције, али да то остане четна тајна.

Касније, на путу кроз пуне пределе ка Фочи и у борбама на Сутјесци, кајмак је донекле ублажио глад и њима а нарочито рањеницима које су водили са собом.

МОРЗЕ

Остао је сасвим без средстава и живео бедно. Његова два брата су му дала једну собу у штампарији њиховог тата. Ту је и становао и радио. Истакнуто је за наставника сликарства и вајарства на универзитету града Њујорка, али је ипак главни приход стицао поучавајући студенте.

Многи проблеми чисто техничке природе отежавали су му експерименте: морао је да спаја кожде жиче јер онда није било дугачких жича на котуровима. Проводио је многе сате обмотавајући је на чупи конем да би је изоловао. Мање енергичан и упоран човек би досустио и напустио све.

(Наставиће се)

Први помен о изради ватреног оружја код нас. Дубровачки ливци топова називани су бомбардерима. Први топови имали су своја лична имена. Камена муниција за топове.

БОМБАРДА

ИЛИ ТОП

и терас. И једних и других било је у Дубровнику доста а само мајстор Марин Лиловић 1460. године је у једном ливу израдио 35 спрингарди. Пушка је такође био назив за топове ове врсте, а пушкон је била нешто већа пушка. У руском језику и данас пушка значи топ. Оно што ми називамо пушка, у Дубровнику се, према италијанском, називало шчопета.

Око прве половине XV века најпознатији и најбољи пушкар били су Сењани, па су пушке од њих куповали и Дубровчани и Италијани. Тако је тарентски кнез 1447. године извезао из Сења 100 пушак за Бари у Италију.

Дубровчани су сами спремали барут, и то разних врста према оружју — од крупнијег до сасвим ситног. Туцали су га у ступама; шалитру

и сумпор набављали су у Италији. Зрна за топове израђивана су од камена, ређе од бронзе, а за пушке од олова. Али су и камене куглице служиле као пушчана зрна. Средином XV века неки мајстор-ливац Томазо понудио је Републици да изради гранате — „извесне јабуке од метала или бронзе које се бацају међу непријатеље и ломе се у више комада, јер су вештачке, и где ударе речени комади нема тако добро израђеног оклопа који не пробију“.

Великим топовима, лумбардама, надевана су имена. У једној народној песми помињу се топови: „Дели Купа и дели Маргита“ па потом „Крња“ и „Зеленко топ велики“. То је био случај и у других народа на западу. Јанко Хуњади (Сибињанин Јанко) у једном свом писму 1455. пред турску опсаду Београда,

Зна се да су Турци у Косовској боји употребљивали ватрено оружје. Међутим, ливци топова појавили су се у нашим крајевима много раније. Већ 1351. године у Дубровнику је неки Никола „Теутонац“ склопио уговор да изради једну „спингарду“ за републику. То је први помен о изради ватреног оружја код нас. На западу су први израђивали ватрено оружје Фирентинци (1326), потом Французи и Енглези (1338), а Немци 1346.

У Дубровачкој републици која је ову најновију врсту оружја користила за своју одбрану, мајстори су израђивали и за суседне словенске феудалне државице, по уговору и по молби.

Средином XV века у Дубровнику се помињу као „бомбардери“, поред осталих, и наши људи: „Марко Прогоновић, Радоје, Иван Огњановић, Милорад и други“.

Радоје је нарочито занимљив. Изгледа да је био и ливац звона. На једном, ископаном у Чачку, саливеном 1454. године стоји да га је радио Радоје звонар. А тај исти Радоје помиње се и као тополивац у Дубровнику.

Ливци топова су били људи разних занимања: од правих уметника своје врсте па све до ковача. Мајстор Мартин из Сремске Митровице, ковач, обавезао се да за Дубровачку републику изради две велике „бомбарде“. У неку руку он је претеча чувеног Јована Ковача из Земуна који је за време првог устанка градио одличне топове чак и из саставних делова. И у Дубровнику, ради лакше преношења, израђивано су топови из два дела и после спајани завртњем.

У Дубровнику су топови рађени од бронзе, легуре бакра и калаја, а ливени су понекад и од чистог бакра. „Цари градски бакар“ изгледа да је био најбољи. Гвожђе је употребљавано за мање оружје, нарочито за пушке.

Бомбарда је био топ обично већег калибра, и тај назив кад је продро у народ преиначен је и дуго се одржао као „лубарда“ или „лумбарда“, поставши тако општи назив за топ. Бомбарда је трошила много барута а избацивала велико зрно. Њен домет је био неодређен — једна миља или више. Један од страних ливаца понудио се да „Пресветлој Републици Дубровачкој“ изради бомбарду која ће имати домет од пет миља и бити састављена из више делова тако да ће се лако преносити.

Топови на расклапање су били одлични али их је било тешко излити.

За време првог устанка, Тома Милиновић Морињанин, из Боке, неколико векова касније „по својој памети салио је два једнака топа тако да се сваки могао раставити на пет делова, од којих би сваки део могао по један човек на рамену изнети на највише брдо и тако их опет према потреби саставити“.

У Дубровнику су израђивале бомбарде, нека врста мањих топова, које су избацивале жулад „у величини једне поморанце“. Бомбардетама су били наоружани дубровачки бродови за одбрану од гусарских напада.

Спингарде су прва ватрена оружја која се помињу у Дубровнику. Личиле су на лакши топ, а њима је био сличан

КАЏЕШАНОВА КЊИ

ПО НОВЕЛИ
А.С. ПУШКИНА

тражи да му се пошаље „бомбарда звана Цавка“. Позната су имена великих дубровачких топова, који су били утврђени на бедемима града (1455): Свети Влахо, Победница, Бесна, Поздрав града, До бронаоружан.

Константин Филозоф у жиотопису Стефана Лазаревића каже како је деспот, разбивши Бошњаке под Сребреницом (1426) отео од њих две „праште“ (лубарде), од којих је једну, већу, послао у Београд. Називана је „Хумка“ и дуго је стајала на бедемима Београда. Француз Бертран де ла Брокјер, који је априла 1433. године прошао кроз Београд пише да је видео „у поменутом граду четири топа... а један је већи од свих које је икад видео... „Можда је баш то била та гломазна „Хумка“ коју је деспот као трофеј наместо на бедемима свога града.

Од друге половине XIV века Дубровник је постао средиште производње ватреног оружја и барута. Због тога се из њега развило кријумчарење, нарочито половином петнаестог века када се властела међусобно завадила.

Босна је прва од наших земаља почела да употребљава ватрено оружје. Већ је Твртко I од Дубровчана набављао барут, а кнез Лазар се исто тако интересовао за ово ново оружје па је с Дубровчанима склопио и уговор да му пошаљу мајсторе који ће у његовој земљи израђивати бомбарде, топове.

Некако у исто време и господар Зете Баоша Баошић замолио је Дубровник да му уступи једну бомбарду. Забележено је да је артиљерија код нас први пут играла значајну улогу 1453. године када је чувени херцег-Степан опседао град Нови на Неретви. „Истина је да је много дана бомбардовао речни кастел, али није могао да га узме... јер су се други у кастелу мушки бранили и многи од оних херцегових били су рањени и изгинули, а мало од оних у кастелу“ — јављали су Дубровчани својим људима у Смедерево, а сами још нису веровали да то ватрено оружје што га они праве може да буде и од неке користи.

Изузетно пракса

За све време последњег великог штрајка штампарских радника у Њујорку сарадници листа „Њујорк тајмс“ радили су као обично. Редовно је прикупљан материјал за свако дневно издање и слаган у запечатене коверте. По престанку штрајка изван број примерака — историјски на пример — припојен је архиви а остали су упућени сталним читаоцима.

Изузетна пракса у редакцији овог листа, који излази већ 111 година, јесте и та што се не врши поправљање рукописа. Ако се у једном издању поткраде нека грешка она се исправља у следећем.

РАДИО-ВЕЗА У КОСМОСУ

ВАЛЕРИЈ БИКОВСКИ

ВАЛЕНТИНА ТЕРЕШКОВА

Радио-веза у космичким летовима има огроман значај: омогућава нам да пратимо космонауте и да сазнајемо шта они раде, а космонаути добијају подршку слушајући преко радија гласове са земље. Захваљујући радио-вези први пут су се водили разговори у космосу између учесника на бродовима „Исток-3“ и „Исток-4“ и са земље са космонаутима Николајевим и Поповичем. И најновији совјетски космонаути Валериј Биковски и Валентина Терешкова одржавају везу међу собом, а и са земљом преко радио-станице.

податке о кретању космичког брода, они прате својом антеном правац кретања брода. Исто тако и КТ пунктови су повезани са оперативним центром управљања, предају њему поруке и примају наређења о предаји порука броду. Та информација може бити предата из било ког жељеног пункта или пак из самог оперативног центра.

Поуздана радио-веза много зависи од рада апаратуре на космичком броду.

У бродски комплет система радио-везе улазе уређаји са три канала за телефонију. Један од њих служи за везу међу космонаутима који се налазе у два различита космичка брода, при чему се њихови разговори могу слушати и на земљи. Тај канал служи и за резервну везу између космонаута и земље у изванредним случајевима.

На броду се налази и магнетофон који се укључује аутоматски — од гласа. Он записује разговоре космонаута са земљом и с другим космонаутима. Осим тога, овај магнетофон, по наређењу са земље, може снимљени текст да репродукује брзином већом се-

дам пута од нормалне, када се информација предаје на земљу. Да би се дешифровао овај текст на земљи, брзина репродукције се мора смањити на нормалну.

За време одмора космонаут може да укључи пријемник и да слуша станице на кратким или средњим таласима.

У кабини су монтирана два микрофона и три минијатурна звучника. То је резервна опрема, а иста таква је и основна, смештена у одећу космонаута. Основна опрема садржи микрофоне, минијатурне микрофонске појачиваче, ларингофоне. Важно је нагласити да су микрофони кристални, и да у време изласка космичког брода на орбиту, када се у кабини чује јак шум мотора ракета, космонаут може да одржава нормалну везу са земљом.

На крају, у кабини је и комплет уређаја који аутоматски управљају апаратуром, пулт пилота, блок за аутоматизацију и комуникације. Да би се упростило управљање апаратурама многе операције су аутоматизоване. Укључивање и искључивање УКТ уређаја ради се по бродском програ-

му рада. Ручно управљање апаратуром концентрисано је на пулту испред пилота. Он може по жељи да ради с микрофонима на скафандру или с микрофонима у кабини, да укључи магнетофон, може да користи слушалице и звучнике и да регулише јачину звука ма ког пријемника у кабини, може ручно да укључује или искључује магнетофон и предајник. За то је направљена светлосна сигнализација преко светлосних натписа у кабини.

Групи лет Николајева и Поповича, пре неког времена, завршио је у историји човечанства први лет такве врсте на бродовима-сателитима „Исток-3“ и „Исток-4“ и показао да су сви системи радили беспрекорно. Први пут су се у космосу водили разговори телефонијом. Сада су у космосу нови совјетски бродови-сателити „Исток-5“ са космонаутом Валеријем Биковским и „Исток-6“ са првом женом космонаутом Валентином Терешковой. Уређаји су нешто измењени у смислу побољшања квалитета. Веза се одржава и овог пута без икаквих застоја и са добрим квалитетом емисија.

Ови експерименти наговештавају да ће се у даљој будућности радио-уређаји и апарати још више усавршавати како би могли одговорити што већим захтевима будућих космонаута.

Остварење радио-везе за време летова космичких бродова „Исток-3“ и „Исток-4“ представљало је врло сложен технички подухват. Било је потребно остварити двострану радио-везу на што је могуће већем растојању.

Као што је познато кратки таласи, захваљујући одбијању од јоносфере, могу се распростирати на велике удаљености. Када су повољни услови (што зависи од времена дана и годишњег доба) радио-веза може се одржавати на удаљености од 10.000 до 15.000 километара. И на крају, велику улогу игра и снага предајника. Но, на космичком броду снага предајника је ограничена. Да би се компензирао тај недостатак, широм Совјетског Савеза подигнут је велики број пријемних пунктова са усмереним антенама и високоосетљивим пријемницима, који сви истовремено примају сигнале из космоса. Ти пријемни пунктови добијају из оперативног центра неопходне податке о правцу кретања космичких бродова. Уколико услови простора кратких таласа за један пријемни центар нису повољни, они могу за други бити

одлични. Тако, на пример, један од пријемних центара обезбеђује добру двострану радио-везу у трајању од 20 минута. За то време космички брод је већ зашао далеко иза хоризонта.

Сви земаљски пријемни пунктови повезани су са оперативним центром управљања и њему предају информације. Значи, да би се добила информација из космоса довољно је да емисије предајника са брода прими неки од пријемних пунктова.

Да би се предале информације на космички брод, када се он налази на великој удаљености, користе се снажни предајници, који су такође размештени по разним тачкама земље. Не обраћајући пажњу на снагу предајника, ми закључујемо да овде у извесном степену важну улогу игра и распрострањавање радиоталаса. У оперативном центру одлучује се преко којег ће се предајника у датом тренутку најбоље остварити веза земља — космос и после тога се издаје наређење предајном центру.

Таква широка мрежа пријемника и предајника тражи дисциплинован рад особља које их послужује, а велика брзина којом се крећу космички бродови и мењање правца везе при њиховом кретању, траже велику оперативност.

Мада се кратки таласи простиру на велика растојања, они имају и недостатака: њихово простирање зависи од састава јоносфере, изложени су дејству сметњи других радио-станица које раде на тој таласној дужини. Састав јоносфере зависи од многих услова, а најчешће од сунца. Зато, када космички брод прелази границу дана и ноћи, а то бива два пута приликом једног облетања око земље, састав јоносфере, а, значи, и услови везе на кратким таласима, мењају се.

Уltrакратки таласи су много повољнији за сигурне везе, јер се одликују бољом и већом сигурношћу у простирању. Иначе, даљина везе на ултракратким таласима практично је ограничена правом линијом виђења бродова и при висини путање од 200 ки-лометара, зона слушања не прелази радијус од 1.500 километара. На тај начин УКТ веза може обезбеђивати контакт космонаутима над тим зонама, где постоје одговарајући пунктови. Веза између брода и одговарајућег пункта, ако брод пролази тачно изнад њега, у најбољем случају може се продужавати до 6 минута. Ако космички брод пролази у непосредној зони поменутог УКТ пункта, негде

са стране, дужина трајања везе се смањује. Земаљски УКТ пунктови снабдевени су усмереним антенама. Кад пунктови приме

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА

ПРАВ О ОСУЂЕН

ЦРТА
Н. КРУЉЕВИЋ

СЛАБ
ДАН МА-
НОЕЛ НИ-
ШТА НИ-
СМО УЛО-
ВИЛИ...

БЕ-
НИТО, ПОГЛЕ-
ДАЈ, МАЈМУН
КАО ДА БЕЖИ ОД
НЕКОГА... НЕШТО
ДРЖИ У РУЦИ...
ОБОРИ ГА...

ДА...
СТАНИ, БЕНИ-
ТО ЧУЈЕШ
ЛИ НЕКУ
ДРЕКУ?...

ПУ-
ЦАЊ. МО-
РАМ ДА
ВИДИМ
ШТА
ЈЕ
ТО...

ИЗБЕЗУМЉЕН
И УМОРАН ТО-
РЕС И ДАЊЕ
ЈУРИ... ОДЈЕД-
НОМ...

ПОГЛЕ-
ДАЈ, НЕКО
ТРАЖИ
БЕНИ-
ТО...

МА-
НОЕЛ, МАЈ-
МУН ЈЕ
ИМАО
НЕКУ КУ-
ТИЈУ
У РУ-
ЦИ...

МОЈА
КУТИЈА! ГОСПОДО
ВИ СТЕ МИ УЧИНИЛИ
НЕВЕДОВАТНУ УСЛУ-
ГУ КОЈЕ ИМАМ ДА
ЗАХВАЛИМ?

БЕНИТУ
ГАДАЛУ
ГОСПО-
ДИНЕ.

Необична утакмица

Недалеко од Барселоне одржана је недавно оригинална фудбалска утакмица. У је-

дан тим ушле су девојке, а у други удате младе жене. Победиле су удате жене, и то вероватно захваљујући громкој подршци навијача-супруга.

Отпорност зрачених четинара

Дрвена грађа добијена од зимзеленог дрвећа може да постане пет пута чвршћа и отпорнија ако се напони одређеним хемикалијама, а ове се супстанце затим зрачењем претворе у синтетичку материју.

По истом методу у блиској будућности биће могуће повећати помоћу зрачења јачину и отпорност текстилних влакана, а памук учинити отпорним на одређене микро-органлизме.

КАКО СЕ САМ НАСЛИКАО

Карданска осовина okreће се у сваком аутомобилу. За њу, тачније речено за кардански зглоб који омогућава да се обртање преноси с једног вратила на друго, зна сваки шофер, тракториста или возач моторних локомотива јер се без тога не може замислити ни једно моторно возило. Сваки морнар зна да се о Кардановој тачки вештања држи сваки поморски компас.

Карданов образац познат је сваком математичару јер се помоћу њега решавају једначине трећег степена. Ко је Кардан? Какав се човек крије иза ових многих познатих назива?

с кратким ногама. Прса уса, руке веома танке какве би хироманти означили као знак глупости и грубости. Мршав и дугачак врат, велика издужена глава, доња дебела усна отромбољена. Очи веома ситне и готово увек затворене сем у тренутку кад гледам веома пажљиво. Глас громак до тог степена да су ме због њега прекоревали чак и они који су се правили да су ми пријатељи. Коса и брада риђи.

Шта још? Стање здравља? Био је готово убијен у утробу мајке, ревносно католикиње, која се више од пакла бојала детета без оца. Рођење, прикривано и мучно, трајало је три дана и на свет је дошло биће полумртво и ником потребно. Оживели су га ставивши га у корито с топлим вином.

У раном детињству Кардан је непрекидно и без разлога био тучен — тако му се мати светила за уништenu младост. Слабуњав, болешљив, два пута умало није умро од удараца; једном је пао с високих степеница и разбио лобању, други пут му је цигла пала на главу. Желудац га је, кад је одрастао, увек болео, патио је од „прехладне главе“, имао је подгору, сам је себе излечио од „лупања срца“. Себе је сматрао здравим ако је имао само „просту промуклост грла или кашаљ“.

Васпитавао га је отац, милански правник који је и поред тога што није постао њен законски муж проживео с ње говом мајком читав живот: настанили су се заједно кад је Хијеронимо имао осам година.

Очев васпитачки метод био је једноставан: никад не пуштати сина од себе. Свуда, на улици, на суду, при разговорима с клијентима, Хијеронимо је увек био са њим. На тај начин до 16. године скупио је толико знања и мудро сти да је ступио на универзитет у Павији.

Студирање је кренуло величанствено. Млади Кардан држао је „диспуте“, замењивао је старе професоре, а одмах пошто је завршио универзитет био је постављен за његовог ректора.

Додуше, на том високом то ложају Кардан се није дуго задржао. Разлог је био вероватно његов незгодан карактер, а и ректорска плата била је бедна, понекад чисто

легантних и удобних ципела, пустили у продају ципеле са потпетицама у којима се читава три сата одржава коцка леда. Овакве ципеле су намењене оним особама које воле да се дуго шетају по чистом ваздуху.

Ако се комбинује лед испод шешира и у потпетицама човек ће се и усред Сахаре осећати као на северном полу.

крсавање и продубљивање античких знања.

О Кардану се почело говорити као о мислиоцу, математичару, лекару, проналазачу. Дански краљ позвао га је себи у Копенхаген понудивши му велику пензију ако промени место становања. Кардан је одбио — уплашио се хладне климе. Међутим, после неколико година примио је позив за Шкотску, да би лечио архиепископа Хамилтона оболелог од непознате болести коју су безуспешно лечили малтене сви европски дворски лекари. Кардан га је излечио.

После тога сви краљеви и цареви стали су да буквално вуку Кардана себи у службу. Узалуд. Више је волео да у родној Павији оснује универзитетску катедру математике. Предавао је на њој, путовао по Европи и издавао један трактат за другим. Истича, то су већ били готово безначајни списи јер их је писао само ради новца. Карданова слава полако је тамнела, његове трактате ретко је ко куповао и беда је опет дошла. Дугови, дугови, дугови...

Седамдесетогодишњег научника стрпали су у гамизницу због неплаћене менице. По изласку чекао га је нови удар: син му је ухапшен под оптужбом да је покушао да отрује своју неверну жену. Избезумљени отац трачао је од једног правника до другог, сакупљао доказе о синовље-

вој невиности, молио, просјачио, тражио обнову процеса... Сви су му били окренули леђа... Сину су у у тамници одрубиле главу, у оченом присуству.

Убијен болом, изложен порузи, Кардан се за своју несрећу осветио на другом сину — убојци, допову и шпјаци: за казну му је одсекао уши.

Своје последње године Кардан је провео у Риму, живећи од мале пензије и пишући једно од својих најбољих дела: аутобиографски трактат. Умро је 1576, када је навршио 75 година. Прича се да је сам себе уморио глађу да би се испунило предсказање из хороскопа, који је сам себи у младости сачинио и којим је своју смрт прорекао баш у тој години. Ова прича звучи потпуно вероватно јер је Кардан чврсто веровао у астрологију и био у стању све да учини да њен углед не страда.

Тако је свој дуги живот провео Хијеронимо Кардан. А како је мислио? Најдубља мистика мешала се у њему с научничком оштроумношћу и проналазачким стремљењима. Једни биографи су га сматрали лудом, други преварантом, понеки бесплодним фанатиком. Нова историја га је другачије оценила. Његово име везано је за проналаске којима се ми и данас користимо, многе његове идеје остварене су касније. Високо оцењујући његов значај, савремена наука ставља га у исти ред с великим умовима као што је на пример Ђорџо Бруно. А што се тиче његовог чудног карактера и бурне биографије, обоје су одраз противуречног духа његовог времена — краја ренесансе.

Није чудо...

Домаћице у Енглеској су створиле једну бригу више министру пошта Бевину — преузеле су на себе један посао који су до пре извесног времена обављали разносачи писма. У свом слободном времену оне убацују у поштанске сандучиће грађана разне рекламне проспекте које су велике трговине раније сладе поштом. Оне су себи обезбедиле узгредну зараду, али су пошти смањиле приходе.

Један једини пример то добро показује: највећа робна кућа послала је прошле године 250 милиона циркуларних писма. Да су их разносиле предузимљиве енглеске домаћице пошта би претрпела губитак од два милиона фунти. Није онда чудо што министар не-

Хијеронимо Кардано или Хијеронимо Кардан (ус) био је заиста изузетан човек. Иако је живео пре четири века (1501—1576) ми и данас можемо у потпуности да реконструишемо његову личност.

Почећемо од његових карактерних особина дајући реч њему самом: „Ја располажем умом по природи филозофским и за науке способним — пише Кардан. — Ја сам оштроуман, отмен, уљудан, путен, веселац, побожан, веран, пријатељ мудрости, мисаон, предузимљив, духовно радознао, предусретљив, с проналазачким даром, спреман на такмичење у знању и умећу, образован захваљујући само сопственим напорима, чезнем за чудесима, лукав сам, помаман, упућен у тајне науке, трезвен, радан, меланхоличан, подмукло, издајница, чаробњак, вештац, не срећан, не волим ближње, склон самоћи, бунтован, строг, пророк, завидљивац, шалвиција, клеветник, попустљив, превртљив — ето какве су у мени противречности карактера и понашања“.

А сад његова спољашност. Подробан и немило срдан опис као из полицијске потернице, такође написан његовом руком. „Сред њег сам раста — пише он —

ФРИЖИДЕР У ШУБАРИ И ЦИПЕЛАМА

Чувари Бакингамске палате могу овог лета да буду спокójни: један енглески проналазач је за њих направио минијатурни фрижидер који ради на батерију а може да се носи испод капе или шешира.

Овај регулатор температуре је већ са успехом испробан испод шубара које носе за време службе гардисти.

Недавно су и италијански обућари, чувени по изради е-

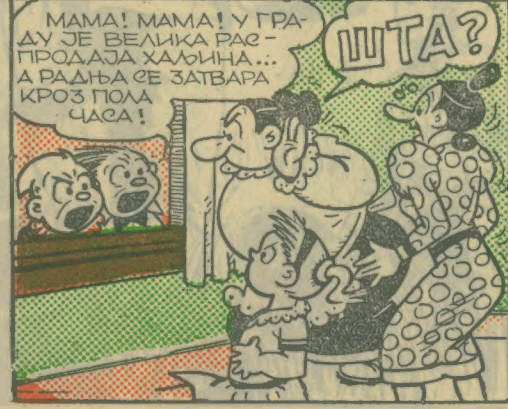
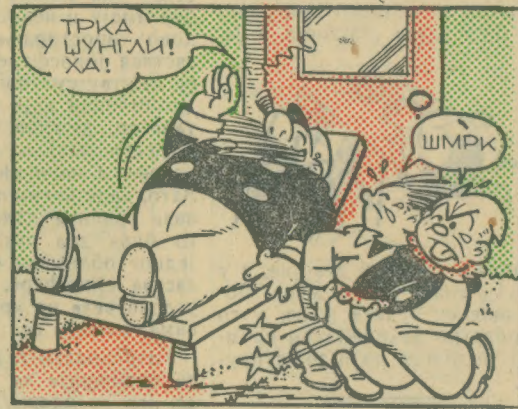
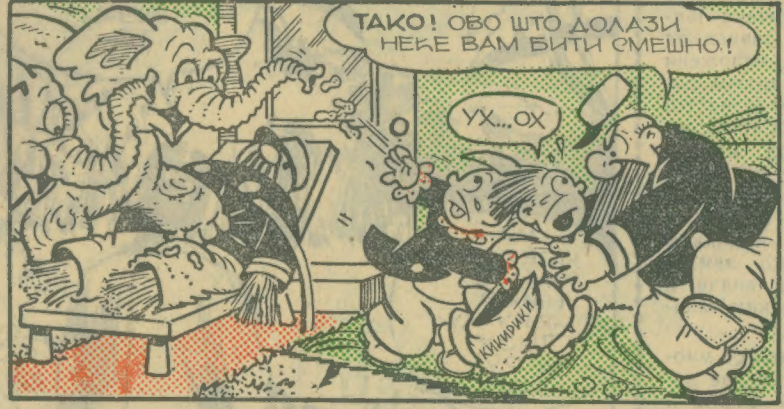
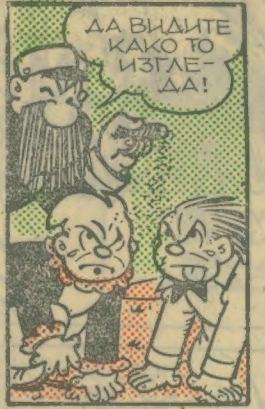
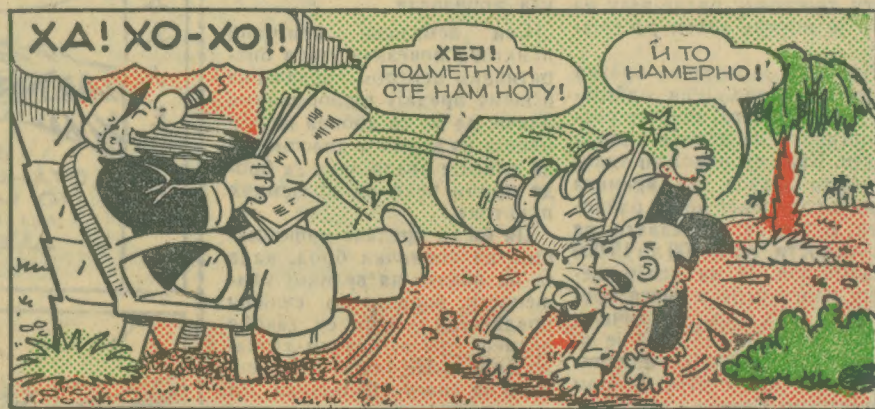
легантних и удобних ципела, пустили у продају ципеле са потпетицама у којима се читава три сата одржава коцка леда. Овакве ципеле су намењене оним особама које воле да се дуго шетају по чистом ваздуху.

Ако се комбинује лед испод шешира и у потпетицама човек ће се и усред Сахаре осећати као на северном полу.

И САДА СВЕТСКИ РЕКОРДЕР...

У прошлом броју „Политикин забавник“ у чланку „Пртице једног спортисте“ погрешно је објављено, у тексту и у поднаслову, да је светски рекордер Херберт Елиот учествовао у трци на

100 метара. Треба да стоји: на 1.500 метара. На овој стази Елиот је и сада светски рекордер с резултатом 3 минута 35 секунди и 6 десетина секунда.

Кад је Освалд Фрејсон, године добио младунче птице ему, које је назвао Ватсон, ни сањао није да ће му постати драгоцени помоћник.

Мали нојев рођак, који такође воли да загнури главу у песак, постао је сада здрава и висок 1,98 м. Своје господару је од велике користи — замењује два пса чувара јер пази на стадо оваца. Неуморан је, има добро око као и ноге, и кљун којим кажњава непослушне овце.

Сва новорођенчад су слична као јаје јајету. Према недавним изјавама статистичара, 40% мајки још пре порођаја страхује да им бебице не замене бебе. Међутим, сад су и очеви почели да се тога плаше и ради обезбеђења уводе нове методе. У Риму је неки Александар Грималди дошао да се види са женом која је тек родила и донео кутију са јастучетом за печате да би

свом новорођеном детету узео отиске прстију. У Чикагу је један отац, неки Валтер Риглер, захтевао да присуствује сваком порођају своје жене да би одмах снимио бебу. У Диселдорфу је један нови тата ушао у собу чим му се беба родила и на бутиницу јој залепио етикету од каучука — односно фирму своје фабрике са пуним именом и презименом.

...Шојен за јајење пасуља

Енглескиња Мери Лор је прошле године засадила четири струка пасуља и испред сваког поставила транзистор и пустила музику. Првој биљци је свирао Шојен, другој дез-музика, трећој песме певача забавних мелодија, а четврту је пустила да расте у тишини. Закључак је био: да би се боље развијао пасуљ је потребна музика и то по могућству класична — јер је прва биљка расла најбрже.

Модерни повртари ће одсад имати прилике да виде како им пред очима расте поврће, а они ће се само наслонити на ручицу од лопате!

БАХ ПРОТИВ ГРЧЕВА У СТОМАКУ

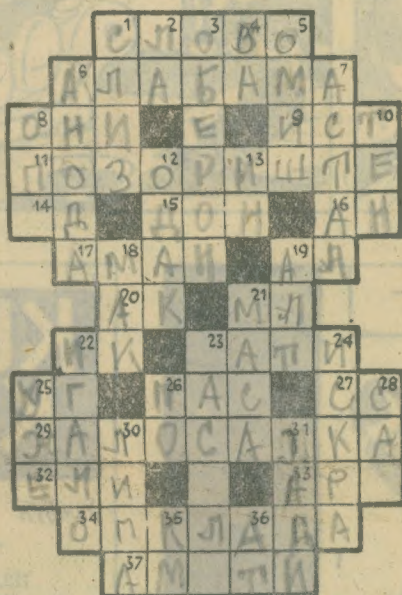
Већ од почетка ове године продају се микро-плоче које се после слушања могу појести или сломити: направљене су од чоколаде. Овим би се управо доказало да музика храни човека.

Али не само то — она чини и да он што пре оздрави.

Италијански лекар Гаetano Западо анестезира помоћу звука и препоручује музичке лекове. За грчеве у стомаку — Бахову велику фугу, за интелектуални замор — неку од Бетовенових симфонија, а хвали играње твиста — за боље расположење.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) писмени знак; 6) једна од САД; 8) лична замена; 9) острво на Јадрану; 11) установа за извођење сценских дела; 14) митолошки бог подземља; 15) река у СССР; 16) немачки предлог; 17) главни град Јордана; 19) хемијски знак за алуминијум; 20) врста першунa; 21) иницијали нашег савременог књижевника („Лелејска гора“); 22) река у Сибиру; 23) француски филмски стваралац (Жак); 25) два слова; 26) стојер; 27) два листа сугласника; 29) тужна песма; 32) име књижевника Финија; 33) престоница старе Аргентине; 34) уговор на срећу; 37) породица чувених традиционалних из Кремонe у Италији.

Усправно: 1) лековита биљка; 2) музичка нота; 3) опера од Вебера; 4) аутомобилска ознака за Ваљево; 5) град на Јадрану; 6) једна од електрода; 7) део намештаја; 8) римска богиња плодности; 10) боја лица; 12) наш композитор (Крсто); 13) река у Аустрији; 18) индустријска биљка; 19) женски певачки глас; 21) незнатно; 22) познато банско и климатско лечилиште у Воки Ко торској; 23) место у Србији; 24) варница; 25) конопач; 26) река у Италији; 28) јилим; 30) врста дрвета; 31) патње, невоље; 35) скраћеница мере за дужину; 36) коњ.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) марабу; 6) Лица; 7) иза; 9) ух; 10) Азов; 11) та; 12) амара; 13) кит; 15) Оман; 16) Алтај; 17) НС; 19) Шид; 20) ја; 21) Коцел; 23) Ло; 25) ала; 26) уред; 28) мо; 29) стадо; 30) ехо; 32) Асир; 33) Нови; 35) ина; 36) Верона.

Усправно: 1) Михаил Шолохов; 2) ако; 3) ра; 4) бизам; 5) „Узорана ледина“; 6) лутка; 8) аванс; 10) Амој; 14) птица; 17) аде; 21) камен; 22) Љута; 24) одора; 27) Расин (Жан); 21) ове; 34) ир.

Курс фотографије за почетнике

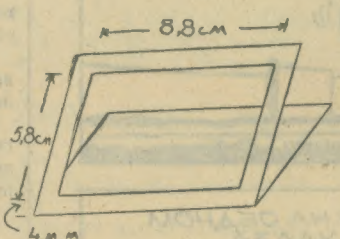
III час

Копирање слика

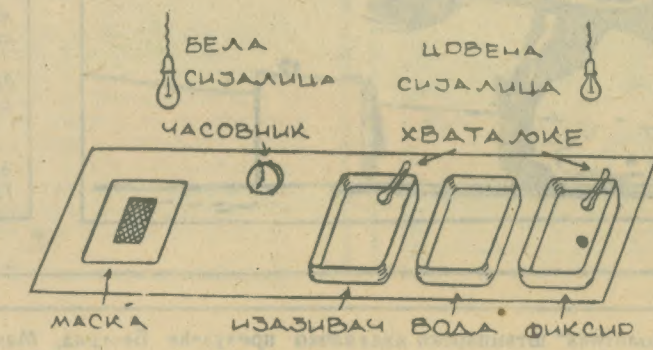
Израда фотографија од негатива слична је раду при изазивању самог филма, али сада не морамо радити у потпуној мрак.

Припремићемо следећи материјал:

1. Сијалицу првене боје или обичну сијалицу омотану првим папиром. Препоручује се слабија сијалица од 10 до 15 вати.
2. Раствор изазивача за папир који се сиралава од куповне мешине (140 д за литар раствора).
3. Раствор фиксера (може да буде и онај већ употребљен за израду негатива).
4. Фото-папир формата 6 × 9 цм. Цена је око 6 д по комаду али се продаје само у већим паковањима од 50 или 100 комада. Не отварајте кутију при дневном светлости! При куповини папира, као и филма, обратите пажњу на рок трајања који је увек одштампан на кутији.
5. Комад стакла већи од формата слике.
6. Израдите маску, тј. комад картона из кога исечите површину испод мањег од формата слике. Ако вам апарат даје слике формата 6 × 9 цм, нацртајте правоугаоник са ивицама 5,8 × 8,8 цм и исечите га пажљиво да се добије правилан рам. Пресајте картон како је приказано на цртежу. За друге формате учините слично, тако што ћете исећи рам за око 2 мм ужи од самог формата.

7. Стону лампу или сијалицу коју ћете закљонити тако да светли само у једном правцу.
8. Часовник са секундном и минутном поделом или итперику.
9. Две хваталке које се могу добити у фотографској радњи или две пинцете или слично.

Просторија у којој ћете радити може бити осветљена цело време само црвеном лампом. Ако кроз црвени папир или споља улази бела светлост, треба је закљонити. Инак, при раду са фото-папиром, који није тако осетљив на светлост као филм, сасвим мале количине беле светлости нису онај сасвим.

Припремићемо три посуде као и за изазивање филма. Прву са изазивачем, другу са водом и трећу са фиксиром. Распокавајемо кутију са фото-папиром (само црвено светло) и ставићемо један комад на сто са глатком страном нагоре. Кутија са осталим папиром се обавезно затвори. Преко папира ставља се филмски негатив тако да страна која носи емулзију (унутарња, мање сјајна) дође на папир. Папир са негативом ставља се у картонску ма-

ску тако да она прекрије провидне рубове негатива. Све се поклопи стакленим плочом.

Тачно изнад слике, на 50 или више цм упалићемо лампу са белом светлосћу и држаћемо је тако једно време. Колико ће то време износити не може се упред пронаћи јер то зависи од више чинилаца, као што је врста фото-папира, закривљеност негатива и на рачито јачина и одстојање лампе. Покушајте на пример са осветљавањем од једног минута.

Извучите папир из часке и ставите га у изазивач. Шипалком померајте папир лагано по раствору. Ако је слика довољно осветљена, после кратког времена почеће да се појављује слика. (При овоме је првено светло упалило али се не препоручује да буде у непосредној близини). После око 5 минута изазивања је завршено (прочитајте и упутство на кески изазивача) и папир се после испирања у средњем суду, пребацује у фиксир. Пошто је папир провео 5 минута у фиксир може се упалити бела светлост ради контроле, али се он ипак у њему мора држати најмање још 15 минута да би се аромат фиксера извршио до краја.

Ако је добијена слика неунишва, значи да треба скратити време осветљавања а ако је бледа или се уопште није појавила, осветљавање треба продужити. Кад се једном нађе погодан време, њега се може држати за цео филм, под условом да су сви негативи отприлике подједнако криви. За први негатив осветљавање је дужи а за следећи негатив краће.

Да при тражењу погодних времена осветљавања не покаримо неунишве фото-папир, можемо се довести на следећи начин: један комад папира се маказама може исећи у више трака и са њима првено прве пробе. Тек кад се време добро подеси, прелазимо на израду целих слика.

Приликом рада са раствором изазивача и фиксера, избегавајте да умачете прсте у њих. Сами раствори нису уопште штетни, али ако прстима који су на пример влажни од фиксера хватате нови суви фото-папир, на њему ће се после појавити ирве које се више не могу отклонити. Ако вас је двоје, најбоље је да један буде „задужен“ за изазивач а други за фиксир.

Слика, пошто одстоје прописано време у фиксиру (уз повремено мешање), можемо извадити и добро испрати текућом водом. Можете их сушити ребајући их по чистом столу или се штиталком могу оканити да се суше као рубље. Да се при сушењу не би много извиле а и да би добиле бољу сјај, можете их док су још сасвим напакшене прилепити на равни стакло или огледало. Кад се осуше, оне ће само отпасти.

Верујемо да ћете успети у својим првим експериментима. Ако слике нису доброг квалитета, ако су жуте или имају неке друге недостатке, сачекајте јуђи курс. Можда ћете уочити и своје грешке и научити како да их направите.

(Крај)

Природа је природа

Сирам, млада тигрица на нашој слици, живела је четири године у Камбоџи у породици једног хотелијера. Примили су је кад је имала свега неколико недеља пошто

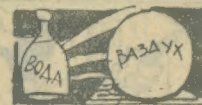
су јој мајку убили ловци. Спокојно је живела, чувала дете и играла се са псом све док је зов цунгле није привукао. Касније су је тамо убили уплашени урођеници.

... аутоматски телефон пронађен је још 1879. године, свега три године после Беловог проналаска телефона.

Прва аутоматска телефонска централа пуштена је у рад у Америци 1892, а прва европска 1908. године. Прву аутоматску телефонску централу у Југославији добила је Љубљана 1927. године.

... двадесет петогодишња Мери Маргарет Руел важи за „књижицу“ воденог маратона. Недавно је она препливала у оба правца Месински мореуз између Сицилије и Италије. Пре тога препливала је Босфор, Дарданеле, Гибралтар и Мраморно море.

... литар воде је 775 пута тежи од литра ваздуха.

... у прошлом веку аустралијски гњурац Бимонт остао је под водом, не обнављајући резерву ваздуха, 4 минута и 35 секунди; Индонезанци Енох 4 минута и 46 секунди, а Француз Пулиен 6 минута и 24,8 секунда.

... Тихи океан настањен је у свим слојевима. Жак Пикар и Дон Уолш, који су се 23. јануара 1960. године у ба

тискафу „Трст“ спустили до дна Маријанске потопине, кажу да има риба и на дубини од 11 километара.

... у манастиру Подострог (Маине крај Будве) боравио је и умиро 1735. године владица Данило, главно лице „Горског вијенца“, а сам Његош који је много волео овај крај, радио је ту на свом чувеном спеву.

... очи тамне боје изгледају крупније од светлих.

... највише песама из поморског живота на српскохрватском језику написали су и певали становници Доброте у Бокви.

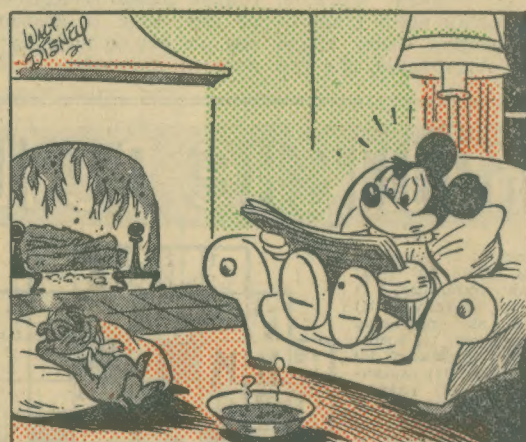
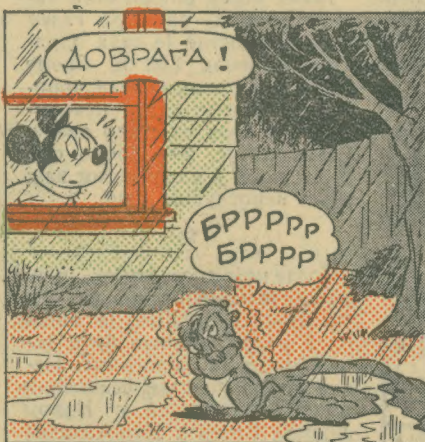
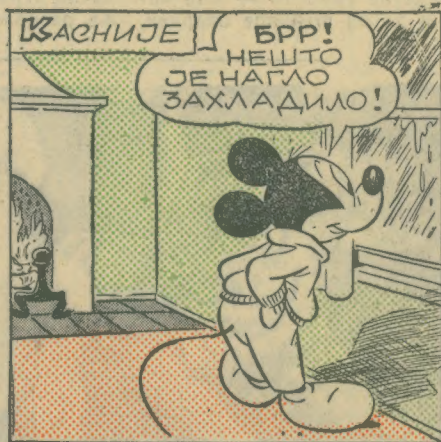
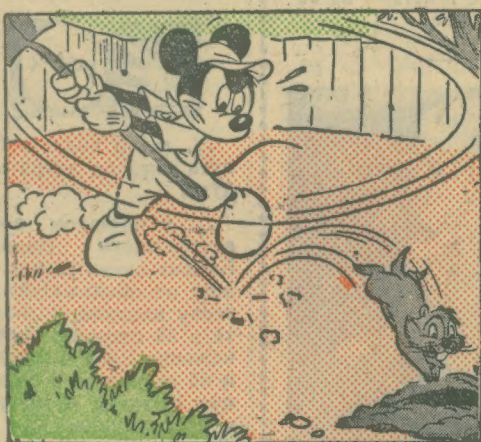
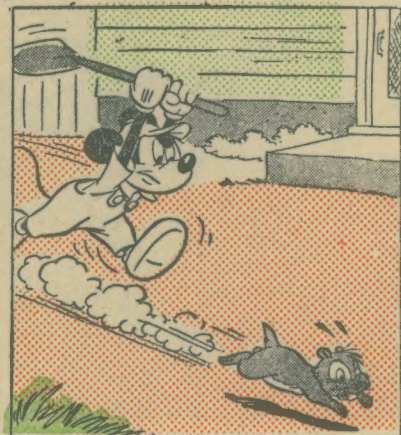
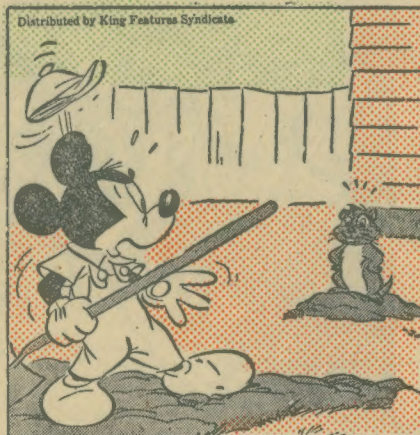
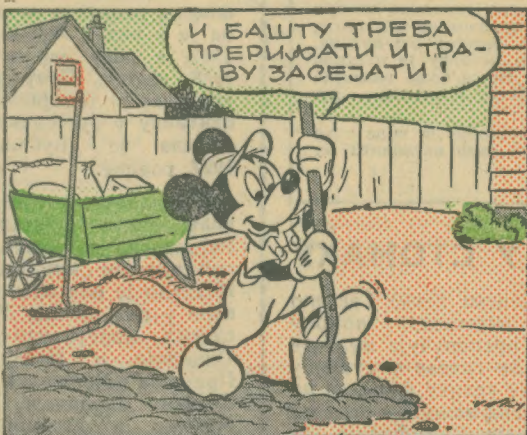
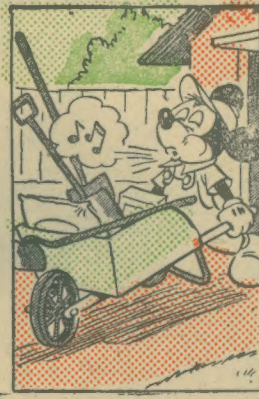
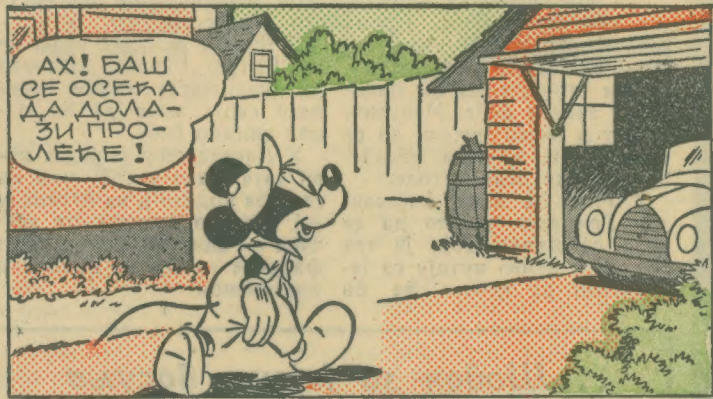
... само у току прошле године Енглези су издали за разне окладе 900 милиона фунти стерлинга.

... стари Египћани су у жалости носили оделу жуте боје, Етиопљани сиве, а Турци плаве боје.

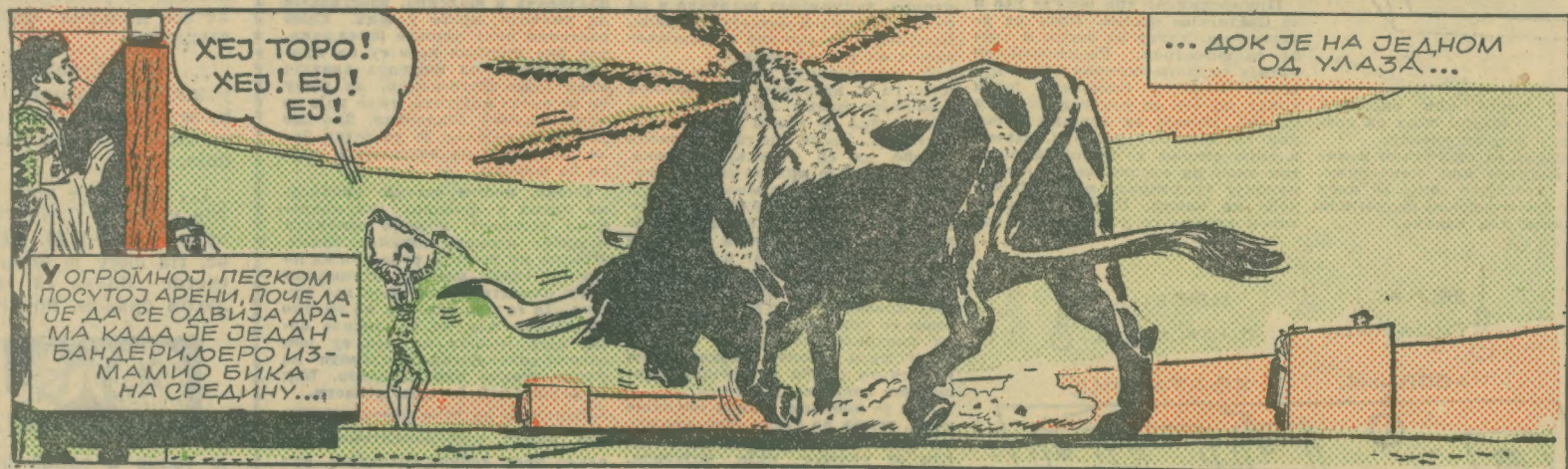
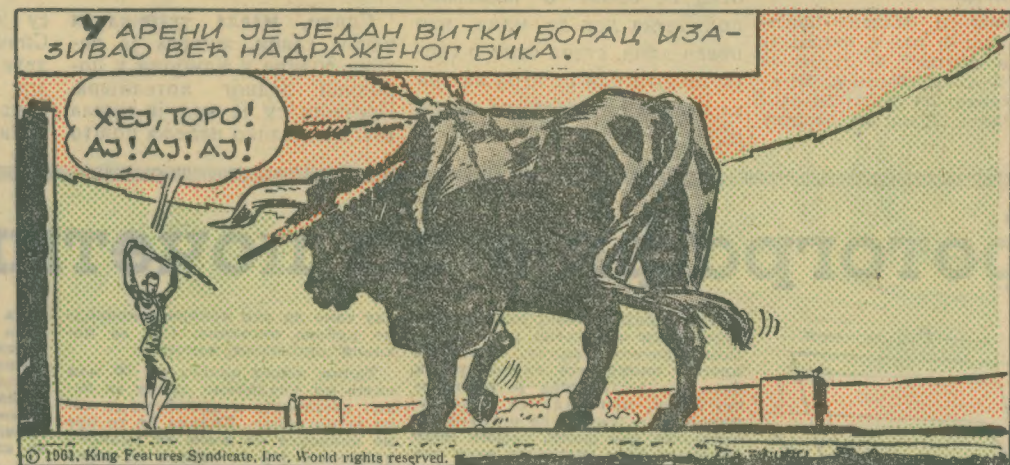
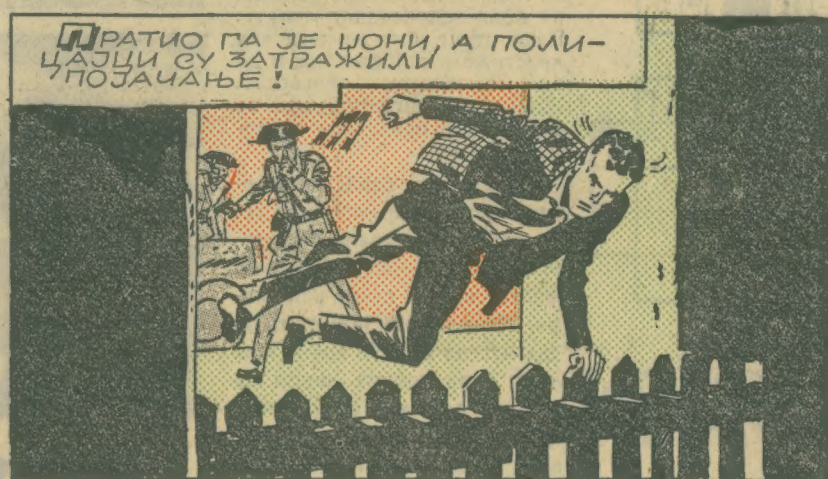
... брадан је први талир кован у Дубровнику од 1725—1743. године. На лицу је пописр светог Влаха са јако дугом брадом, по чему

је талир и добио име, а на наличју је био угравиран грб Дубровачке републике и ознака вредности.

УОХ НА ЗАРАД

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

ИЗЛЕЧИО СЕ ПОТПУНО

Дошао Паја доктору на поновни преглед.
— Да ли сте спавали крај отвореног прозора, као што сам вам препоручио? — пита га доктор.
— Да, докторе.
— Добро. А да ли вам је нестала кијавица?
— Да, докторе, а са њом и моје најбоље одело, новчаник и сат.

ТО НИЈЕ ИСТО

Ушао Шила у златарску радњу и каже продавцу:
— Могу ли вратити прстен који сам јуче купио код вас?
— Зашто, не одговара вашој вереници? — наилази се продавац.
— Ма не, — одговори снужено Шила — њој прстен одговара, али не и ја њеном оцу.

ПОЗНАЈЕ ДОБРО ИСТОРИЈУ

— Гајо, — прозва га учитељица и упита: — ко је изгубио битку код Ватерлоа?
Гаја ћути и мудро размишља а учитељици прекиме и викну:
— Напољен! — али онда да Гаја седа налути се још више и упита га:
— Зашто си сео?
— Па ви сте прозвали другог — изненади се Гаја.